Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

De verwaande Hollandsche Franschman : blyspel

https://hdl.handle.net/1874/372105

B. Picart del. 1715.

Dongelmans 118
937 2

DE VERWAANDE HOLLANDSCHE FRANSCHMAN.

BLYSPÉL.

Deeze Twéde Druk op nieuws naauwkeurig verſchikt én veel verbéterd.

NIL VOLENTIBUS ARDUUM

Te AMSTERDAM,

Gedrukt voor het KUNSTGENOOTSCHAP, en te bekomen by de Erven van J. LESCAILJE, enz.

Met Privilegie. 1717.

VERWANDE
HOLLANDSCHE
FRANSCHMAN.

AAN DEN
TOONEELKUNDIGE
LEEZER.

HEt geestig Zinnespel, genaamd de Mode, ook het Italiaansche Spel La Corta, óf Het Hof, getrokken uit het Tooneelspel, genaamd de Tieranny van Eigenbaat, welke drie Kunststukken gemaakt zyn door den geleerden Heer *Sbarra*, een uitsteekend licht onder de Italiaansche Vernuften, zyn voor een gedeelte uit het Italiaansch in het Néderduitsch overgebragt door eenen Heer van aanzien, een treffelyk Lid, niet alleen der Regeeringe van deeze groote en vólkryke Stad, maar ook van het Kunstgenootschap, dat zig onder den tytel van Nil Volentibus Arduum bekénd gemaakt heeft; en voor een gedeelte door den welervaaren en Tooneelwyzen Heer, Mr. Andries Pels, waar aan de Néderduitsche Toneelkunst, en onze Amsterdamsche Schouwburg zeer groote verplichting hebben.

Maar het ongeluk, dat waakt om veele dingen te ſtooren, en goede voorneemens te dwarsboomen, heeft gewild dat deeze Stukken, niet genoeg opgemaakt, nóchte overzien, in 't ende geraakt zyn in heel verkeerde handen, en ellendig verhoeteld, en jammerlyk gerabraakt, in het licht gebragt.

Het zelve lót heeft moeten ondergaan dit tegenwoordig Spél, genaamd de VERWAANDE HOLLANDSCHE FRANSMAN, waar van de gemelde Heer PELS een nét ontwerp en verdeeling gemaakt had: want de twé laatſte Bedryven, waar van men, naa de dood des gemelden Heeren, geen recht affchrift had konnen bekomen, zyn zeer ſlordig aan de voorige gehecht, die ook zelfs gebrekkelyk gedrukt, en niettegenſtaande die grove en ongerymde wanſchikkelykheid, echter veele jaaren achter één op onzen Schouwburg geſpeeld zyn, tót verdriet des verſtandigen aanſchouwers, die het toeſtellen der Perſonaadjen van de talmende Aapekoopſter en de raazende Smaus, die als by 't haar daar in getrokken wordt, óf

als

als uit de lucht kwam vallen, niet zonder walging kan zien vertoonen.

Wy dit alles in overweeginge genomen hebbende, hebben goedgevonden dit bevallige en zédekundige Toneelstuk van alle ongeschikthéden, wangestalte, en ongerymde overtólligheden te bevryden, en alle onwaarschynlykhéden te verwerpen, die tégen het inzicht der voorige behandelaaren daar in gekomen waaren; gedreeven door een zucht tót den welstand des Schouwburgs, en genoegen der Aanschouweren, wier geduld lang genoeg misbruikt is: dit hebben wy gedaan ten minsten zo verre als de gevoeglykheid heeft willen toelaaten.

Des houden wy ons verzeekerd, dat deeze laatste Druk, vergeleeken met den eersten, den kenneren veel meer behaagen zal, dien wel haast blyken kan zien, dat de arbeid en moeite daar aan besteed, niet zonder vrucht geweest is.

VERTOONERS.

MICHIEL, *Knecht*
REINHART, *Vriend* } *van Eelhart.*

STOFFEL, *bygenaamd* à tout faire, *Vader van Jakomyn.*

JAKOMYN, *Dochter van Stoffel.*

FRANÇOIS, *Verwaande Hollandſche Franſchman.*

KRISTINE, *Moei van Konſtantia en François.*

MEINSJE, *oude Dienſtmeid*
KONSTANTIA, *Nicht* } *van Kriſtine.*
BASKE, *Jongen*

PLEUNTJE, *Dienſtmeid van Stoffel.*

EELHART, *Vryer van Konſtantia.*

KORNELIS, *Knecht van Reinhart.*

AAPEKOOPSTER.

KRUYER.

Het Tooneel verbeeldt de Huizen van Kriſtine en Stoffel, met een gemeene muur, naaſt malkander, in Amſterdam.

De Geſchiedenis van het Blyſpél begint in den ochtend, en eindigt 's avonds.

DE VERWAANDE HOLLANDSCHE FRANSCHMAN.

BLYSPEL.

EERSTE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

MICHIEL *uit het huis van Stoffel*, REINHART, *uit het huis van Kriſtine, na malkanderen uit ziende.*

MICHIEL.

MYn Heer, een brief.

REINHART.

Dat 's goed, wat ben ik in verlangen!

MICHIEL.

Ze is van myn Heer.

REINHART.

Ik zie 't. Wanneer hebt gy ze ontfangen?

MICHIEL.

't Was giſter avond by half tienen, en, ik zócht
U overal daar ik den wilden Franſchman dócht
Te vinden, zelf in al de huizen daar men t'zaamen
Va tutti ſpeelt.

REINHART.

Michiel, 't was u een kunſt te raamen
Waar wy geweeſt zyn; dóch naar 't ſchryven van uw Heer,
Moet hy hier uit den Haag voor elven zyn, óf eer.
Verzuim niet in deez' buurt zyn aankomſt te verbeiden,
En hem terſtond in 't huis van Stoffel te geleiden,

Dat ik exprés voor hem gehuurd heb; hier zal hy
Door de bedekte deur, gemakkelyk en vry
Met zyn Konstantia zich kunnen onderhouwen,
En geeven aan haar Moei, óf Neef geen misvertrouwen.

MICHIEL.

Myn Heer is u verplicht.

REINHART.

Maar 'k wacht François; dies gaa,
Roep Stoffel aanstonds hier met Jakomyn, maar dra.

TWEEDE TOONEEL.

STOFFEL, REINHART, MICHIEL, JAKOMYN.

STOFFEL.

HEer Reinhart, wel wat nieuws hebt ge' uit deez' brief geleezen.

REINHART.

Heer Eelhart, Stoffel zal hier deezen mórgen weezen;
Daarom is 't noodig dat gy hier gestadig blyft
Omtrent de deur: want ik verwacht hem, zo hy schryft,
Voor ellef uuren, en het is niet vér van tienen,
Pas op, ontfang hem wel; 'k zal hem met yver dienen
By zyn Meestrés, doe my voort van zyn komst de weet.

MICHIEL.

Ik zal.

REINHART.

Gy, Jakomyn, hou je terstond gereed.
Zo gy de konst hebt om een lósból te verrassen,
Zal 't nu de tyd zyn om ter deegen op te passen,
Ik heb François reeds veel van jou bevalligheid
Van jou luy Adel, en verdiensten uitgeleid.
De gek is heel verliefd, hy kwam met my beneden,
Om daat'lyk uit te gaan. Zyt stemmig in uw reeden,
Maakt dat 'er niets aan u óf aan den opschik faalt.
Maar is al 't huisraad van d'uitdraagster reeds gehaald?

JAKO-

JAKOMYN.

't Is alles reed; en dus heb ik me laaten kappen,
Zal 't wel ſtaan?

REINHART.

Treff'lyk. Kanje nu verſtandig klappen,
Zo is hy in het nét.

JAKOMYN.

Maar 't kleed is my wat klein.
Hoe ſchikt dat voor Mevrouw van Swalgenbittelſtein?

REINHART.

Heel ſchoon voor een Moffin, voornaam'lyk nu zyn zinnen
In jou niets meerder als jou ſchat, en ſtaat beminnen.
Maak gy ſlechts aan de deur te ſtaan dat hy je groet,
En vrindelyk van jou wordt toegelonkt, hy moet
Straks uit gaan. Zo wy deez' gelegenheid verzuimen
Van zyn verliefdheid, ligt krygt hy eens and're luimen.

JAKOMYN.

Wat my belangt, wees vry geruſt, 'k geef u myn woord,
Dat ik myn ról zo wel zal ſpeelen als 't behoort.

REINHART.

Maar Stoffel, waar is jou medaalje en gulde keten?
Jy moet je Graaflykheids karakter niet vergeeten.

STOFFEL.

Hier heb ik ze in myn zak.

REINHART.

Goed, goed, zo zyt ge in al!'s
Wel uitgedoft, kom hang de ketting om jouw hals,
Jouw Ridderlyke ſtand moet hy hier door bemerken,
Help, zonder tydverzuim, ons opzet voort uitwerken.
Hy komt.

STOFFEL.

Verzy mihr ich wil euch gebitten haan
Gantſch freindlich das...

REINHART.

't Is tót uw dienſt, en gaern gedaan.

DERDE TOONEEL.

FRANÇOIS, REINHART.

FRANÇOIS.

DAar Reintje, hou myn hoed, *tenê allons mon peigne.*

REINHART.

Daar is hy.

FRANÇOIS, *zich kemmende en zingende Fillis a mon coeur.* Hola, waar ben je? Hoe valt myn *juſte au corps*? hoe ſtaan me die *rubands*?

REINHART.

Heel wel.

FRANÇOIS.

Wat dunkt u van *l'epée*, en van *mes gands*?

REINHART.

't Staat alles ryk'lyk.

FRANÇOIS.

Maperuque is die niet zwierig?
Zy kóſt my *trante Ecus*.

REINHART.

Myn Heer, gy zyt niet gierig.

FRANÇOIS.

't Is niet te veel: 'k heb die van *Pierre Poitevyn*, *Grand Perrukjeer du Roi* gekóft.

REINHART.

Dat kan wel zyn,
't Is ſchand' koop.

FRANÇOIS.

Had hy my die minder willen geeven,
Ik had die niet begeerd; maar apropo daar even
Heb ik gezien, dat gy met onze buurman ſpraakt.

REINHART.

'k Vertólkte, op zyn verzoek, een brief die hem wat raakt:

En

En door het opſchrift, heb ik, in het breed, geleezen
Dat het de zelfde Graaf is, die ik 't dacht te weezen.

FRANÇOIS.

Hoe was het opſchrift?

REINHART.

Aan myn Heer Chriſtophoro
Van Zwalgenbuttelſtein, Graaf van Schirwitsbach; zo
Als hy te Weenen wierdt aan 't Keizers hof gehoeten.

FRANÇOIS.

Zo is 't *aſſurement* een *Comte*?

REINHART.

Wel te weeten.
Hy was in groote gunſt ten hove, en wel gezien;
Maar ik heb giſt'ren uit zyn knecht verſtaan, met wien
Ik heel gemeenzaam ben, dat hy zyn land, en ſtaaten,
Alleen uit inzicht van zyn dóchter had verlaaten.
Wyl zeeker Potentaat hem wilde met gewéld
Zyn kind ontſchaaken, zo was hy op haar geſtéld;
Zo dat hy vlugtte: meer kon my de knécht niet zeggen,
Als dat men beezig was de zaaken by te leggen.

FRANÇOIS.

Mafoi, zy meriteert wat groots, een Potentaat
Wou die haar ſchaaken? en ze is van zo hoogen Staat,
Ja, Reintje, ja, zy kon een Potentaat behaagen,
't Zal wis de Keizer zyn, ik wil wel *Cornes* draagen
Wanneer ze een Keizer plant. De Graaf heeft niet gelét
Op 't ſtuk.

REINHART.

Waarom?

FRANÇOIS.

Omdat een's Konings bloed nooit ſmét.
Ah! Je vous jure, kon ik haar ſlechts poſſideeren
L'Amour d'un Empereur zou my niet offenſeeren.
'k Ben nu wel eens zo zeer als ooit verliefd op haar.
Men zou 'er zyn fórtuin door maaken; is 't niet waar?

REINHART.

Wel deeglyk.

FRANÇOIS.

En France is niet een *Duc*, of *Comte*
Die niet graag zwager van den Koning was, *sans honte*,
Hoe meenig is 'er door zyn vrouw óf zuster groot
Van ſtaat geworden; dat ik ſlechts die eer genoot!
Maar Reintje, hebje niets tót myn faveur vernomen
Van *la Comteſſe*, licht zou myn geluk dus komen.
Het werk ſtaat nóch zo wild met *ma Couzines* trouw?
Dat ik met jou hier op my graag beraaden wouw.

REINHART.

Waar op?

FRANÇOIS.

Och! dorſt ik jou myn hart eens openbaaren,
'k Heb *un certein ſecret* dat ik jou zou verklaaren.
Un grand ſecret, daar myn *bonheur* van dependeert;
Maar eer ik 't jou ontdek begeer ik dat je zweert.

REINHART.

Ik zweer nooit, 'k ben Menniſt.

FRANÇOIS.

Beloof me dan te zwygen,
En dat nooit iemand zal van jou te weeten krygen
Het gene ik je vertrouw, al dong men na je hals.

REINHART.

'k Verzeker u, 'k zal my niet anders houden, als
Een eerlyk knecht; wanneer het my óf myne vrinden
Niet ſchaaden kan, zult gy me altyd getrouw bevinden.
Maar 'k raad u, Heer, dat gy my geen geheimnis zegt
Van groot belang: want zie, een knecht is maar een knecht.
Die op de trouw van knecht, of meid, niet durft betrouwen,
Doet zót, met op hun woord, óf eeden veel te bouwen.

FRANÇOIS.

Maar zwyg ik, Reintje, ik raak in grooter ongemak!
'k Zou

'k Zou zonder uwe hulp en raad, een zwaarder pak
My haalen op den hals. 'k Ben kaal.

REINHART.

Is dat wat wonders?
Gy zyt een Edelman; kaal zyn is niet bezonders
Voor Edellui; dat 's oud.

FRANÇOIS.

Maar dat 's 't niet altemaal;
Le grand secret is, dat ik kaaler ben als kaal.

REINHART.

'k Verstaat: gy hebt geen geld, en moogelyk veel schulden.

FRANÇOIS.

Bien deviné, voor meer, als dertig duizend gulden.

REINHART.

Dat acht gy immers maar een voddery.

FRANÇOIS.

O ja,
Dat 's maar een bagatelle. Ik vraag 'er weinig na;
Maar zo die beuzeling *ma Tante* kwam te vooren,
Ze is *assez foible*, om zich daar over te verstooren.
Ja zy zou my haar Nicht wel weigren durven. Ze is
Vry *avaricieus*.

REINHART.

Dat 's waar, gy hebt niet mis
Geraaden; maar wat geeft ge om haar. By *la Comtesse*
Is beter kans.

FRANÇOIS.

Ik heb voor haar ook meer *tendresse*:
Maar 'k moest haar in een maand weg hebben; langer niet.
'k Heb hier als in Parys intrigues noch crediet,
En al myn geld is op. 'k Heb in die achtien dagen,
Die ik uit Vrankryk hier geweest ben, groote slagen
Gekreegen met de kaart, en met *va tutti*, 'k zou 't
Wel konnen reeknen; 'k had drie beursjes vol met goud

Toen ik hier kwam; laat zien, 'k ontfing drie duizend kroonen
Van *deux Banquiers*, genaamd...; maar *c'et tout un*, zy woonen
Hoe hiet het *dans la rue* ... ik hebt vergeeten, maar
't Was zilvergeld, en 'k gaf dat aan een wisselaar
Voor goud, *a dix pour cent de perte*, om licht te konnen
Meê neemen. 'k Hou nóch van ecus nóch dukatonnen:
Ja 'k twyfel óf ik die voor 't draagen hebben wou.
Nóch had ik zeventig quadrupels, sus ik zou
My wel verzinnen, 't was, laat zien omtrent de tachtig.

REINHART.

Niet als quadrupels, Heer?

FRANÇOIS.

Oui ma foi, waarachtig.
Dan noch aan Franse double, en enkle pistolets
Met eenig ander goud, dat ik daar naa te Mets
Won van een *Alleman*, die daar zyn beurs moest laaten
Minst aan goudguldens, en het meest wel aan dukaaten
Te saamen, naar ik gis, omtrent *deux mille ecus*.
Dan noch de *toute sorte* omtrent de duizend *plus*
Ou moins, die 'k hier en daar van goede vrinden leende,
En die ik hen, *ma foi*, ook weer te geven meende,
En nóch meen, zo ik trouw met *ma Couzine*, óf met
Madame la Comtesse. Ook heb ik wel gewéd,
Dat ik in minder, als *trois mois* getrouwd zal weezen,
En daar is haast een maand van om, dat doet my vreezen
Dat myn gajure licht zal zyn gefrikkessèerd:
Want ik heb by myn Nicht noch niet geavanseert,
En 't geldt *cinq cents Louis*. Zie Reintje dit 's *mon reste*,
Is daar wel *mille ecus*?

REINHART.

Is in dit beursje 't leste
Van al uw geld?

FRANÇOIS.

Oui.

REIN-

REINHART.

Wel dat maakt weinig uit.

Waar is het ovrig?

FRANÇOIS.

Waar zou 't weezen, 't is verbruid.

'k Wil zeggen om de bruid, die Moei my had beſchooren,

Heb ik uit krevekeur myn meeſte geld verlooren,

Ik had geen zinnen als ik ſpeelde, en was in 't naauw,

Omdat myn Nicht my gantſch geen hoop gaf, en ik gaauw,

Getrouwd moeſt zyn, *maſoi*, 'k ben zonder dat ellendig.

Want lukt het Huw'lyk niet, ô Reintje, 'k zalder ſchendig

Aan ryen, vrees ik, zo myn Nicht my niet verlóſt,

Of *la Comteſſe*; want met de eerſte Franſche póſt

Verwacht ik *ma ruine*. Ik durf het kwaalyk zeggen

Wat zwaare affaires my niet al op 't hart en leggen.

REINHART.

Uw ſchulden, meent ge?

FRANÇOIS.

Ja myn ſchulden, Reintje, en dan.

REINHART.

En dan wat meer?

FRANÇOIS.

Iets dat ik zo niet zeggen kan.

Daar hoort gy meer, als ooit myn Moei nóch heeft vernomen.

REINHART.

Myn Heer ſpreek zacht: ik zie haar met uw Nicht daar komen.

VIERDE TOONEEL.

KRISTINE, MEINSJE, FRANÇOIS, KONSTANTIA, BASKE, REINHART.

KRISTINE.

NU, Meinsje, maak dan 't maal omtrent half éénen klaar.
'k Moet naa de noen vyf, zés visites af doen, daar Veel aan gelegen is, gaa in.

MEINSJE.

Dat 's teugens ienen.

KRISTINE.

Zyt gy daar, *mon Couzin.*

FRANÇOIS.

Ma Tante om u te dienen.

KRISTINE.

Waar gaat ge?

FRANÇOIS.

Promener au Caffé.

KRISTINE.

Mag ik u Wel iets verzoeken?

FRANÇOIS.

Waarom niet, *par la vertu!*

KRISTINE.

Gaa dan voor ma Couzine een aardig Aapje koopen,
'k Heb hooren zeggen, dat van alle soort met hoopen
Is aangekomen uit Westinjen.

FRANÇOIS.

In wat slag
Heeft *ma Couzine* wel de meeste zin?

KONSTANTIA.

Ik mag
U zo veel moeiten nu niet vergen; 't is onnoodig.

FRAN-

FRANÇOIS.

Geeft gy me dan *refus*?

KONSTANTIA.

Gy zyt al te overboodig.

FRANÇOIS.

Non ma Couzine, die myn dienſten refuſeert,
Dunkt my, *pour dire vray*, dat my niet eſtimeert.
An France was niet één van all' de Demoizelles
Aan 't hóf: want ik ſtond daar zeer wel *avec les belles*;
Of ik had dagelyks van de ééne, óf de and're emploi
Om kanten, waaijers, óf *un tour de perle* ... *Quoi*!
Lacht gy 'er om?

KONSTANTIA.

Wel ja, 't zou haarliên beter voegen,
Als u, myns dunkens zulk een waar naar heur genoegen
En zin te koopen.

FRANÇOIS.

C'eſt la mode; men beſtelt
Die dingen maar, en heeft die daat'lyk.

KONSTANTIA.

Voor wiens geld?

FRANÇOIS.

O qu'elle impertinance, een Dame om geld te vraagen?

KONSTANTIA.

Die wys van doen zou hier de Juffers niet behaagen.

FRANÇOIS.

Waarom?

KONSTANTIA.

De waereld zou met reden zeggen, dat
Men zo veel fraaiheid niet voor niet gekreegen had:
Behalven dat, zoude ik daar voor geen Jongman willen
Verplicht zyn, als ik 't zelf betaalen kon.

FRANÇOIS.

Wat grillen!
Dewaereld hier te land is wel impertinent:

Die

Die kóſten zyn door de eer van een commandement
Vol op betaald.

KONSTANTIA.

Hier zou men daar de gek mêe ſcheeren.

FRANÇOIS.

Ah le maudit païs!

KONSTANTIA.

Ik zou dan weder keeren,
Indien ik was als gy, na Vrankryk, Neef, wat doet
Gy hier tóch, daar u niets behaaghelyks ontmoet.

KRISTINE.

Zwyg ſtil, *morveuze*, ik kan uw klap niet langer hooren.
't Is ſchande, foei, daar gy zo édel zyt gebooren,
Dat gy niet meerder *le beau monde* hebt gezien.

KONSTANTIA.

Maar hoor eens, Moei.

KRISTINE.

Zwyg ſtil; zal ik 't nóch eens gebiên?
Gaa heen maar, *mon Couzin*, en kunt ge een Aapje krygen
Dat fraai is, koop het.

KONSTANTIA.

Moei, ik bid u...

KRISTINE.

Zult gy zwygen,
Of niet?

FRANÇOIS.

Ma Tante, ik ben hier niet bekend, zeg my
Waar ik ontrent, dat goed kan vinden.

KRISTINE.

Dichte by,
De Nieuwe Markt.

FRANÇOIS.

Ho! ho! le marche neuf?

KRISTINE.

Sa Baske.

BAS-

BASKE.

Madame?

KRISTINE.

Kom geef hier myn sluier met myn maske,
En ma Couzines *coiffe*, ik vrees het zal op straat
Zeer stuiven, mon Couzyn, het wordt heet weêr: men braadt
Schier in de zon. Als gy een Aapje hebt gekreegen,
En ons wilt vinden, hoor dan, *ecoutez*, 'k zal tegen
Half twaalven weezen tót myn Fransche Kraamer, óf
Myn Goudsmidt, óf de Kantverkoopster in het hóf
Van Bruffel, óf wel tot myn Franje- óf Spiegelkooper;
Ik heb wel acht, óf tien boodschappen; maar ik hoop 'er
Deeze ochtend wel de helft óf meerder af te doen,
'k Heb ook wel vyf óf zes vizites na den noen
Te geeven, mon Couzin, dus, wilt gy met ons eeten,
Moest gy voor éénen t'huis te komen, niet vergeeten.

FRANÇOIS.

'k Zal tot Montagne, óf in 't Heere Logement
Dineeren.

KRISTINE.

Vindt ge ons niet, maak, datge 't Aapje zendt
Tót onzent.

FRANÇOIS.

'k Zal het zo bestellen gaan; *ma Tante*
Je suis vot serviteur.

KONSTANTIA.

Goên dag Neef.
Vot servante.

FRANÇOIS.

Wat zót geneig is dat!

KONSTANTIA.

Ik kan 't niet beter, Neef,
Dan ik 't geleerd heb,

FRANÇOIS.

Maar 't is niet galand.

KON-

KONSTANTIA.

Ik geef
Daar weinig om.

FRANÇOIS.

't Is al te enorm. By wat kanaalje
Heeft zy geconverſeerd, *ma Tante*? ze is van taalje
Niet vreemd; maar zy heeft air, nóch port, nóch mines.

KRISTINA.

'k Gis,
Dat zy zo kwaalyk opgebragt in Zéland is,
Hoewel zy lang in een Franſch kóſtſchool heeft gelégen

KONSTANTIA.

Naar 'k merk, Neef, doe ik niets naar uwen zin ter deegen,
Waarom lelt gy my dan geduurig aan het hoofd,
Hoe Moei graag zien zou, dat ik waar aan u verloofd.
Gy zegt, dat gy my mint, en 't zy ik zit, óf wandel,
Óf eet óf drink, óf wérk, gy hebt op al myn handel
Zo veel te zeggen, en toont my zo groot een blyk
Van weerzin, dat gy...

KRISTINE.

Mon Couzin heeft groot gelyk,
Uw doen heeft al te veel *de la methode baſſe*.

FRANÇOIS.

Ik zeg 't *pour vôtre honneur*, het heeft *mauvaiſe grace*.

KONSTANTIA.

Gaa vry dan élders.

KRISTINE.

Zwyg; gy wordt te zeer vereerd,
Dat zulk een Cavaljier u kleuter pretendeert.
Maar, mon Couzin, ik zou myn tyd hier wel verklappen.
Kom Nicht, wy zullen nu was raſſer moeten ſtappen.

FRANÇOIS.

Adieu ma Tante.

KRISTINE.

Mais, ma Niéce, al weer zo ſtyf?

Zo

Zo nóch wat laager, en wat rechter op uw lyf.
Zy moet nóg in den Haag 't ſalét wat frequenteeren,
(Adieu) Daar zal ze nóch *l'air* van het hóf wel leeren.
Kom Baske, vólgme; en gy *Couzin*, als 't is gezeid,
Breng ons van 't Aapje op de ééne of de andre plaats
beſcheid.

VYFDE TOONEEL.

REINHART, FRANÇOIS.

REINHART.

Wat heeft u Moei het drok!

FRANÇOIS.

Dus brengt ze 'er in eſtime
By gens d'honneur, *mon drole*, *oh! ce ſeroit un crime*
Voor iemand, als hy een vizite ontfangen heeft,
Zo hy incontinant die niet weêrom en geeft,
Le plus beau paſſetan, dat iemand weet te vinden
Is *toujours etre a la preſance* van zyn vrinden,
Niets gaat 'er voor 't ſalét, daar haalt men op hoe dat
Aan deeze haar *coiffure*, aan die haar *juppe* zat,
Daar diſcoureert men van *la cour*, en van *la mode*
Op een galante, én admirable methode;
Et pour la Renommée, om eenen grooter naam
Te krygen, is geen ding ter waereld zo bekwaam
Dan zich te vinden van *boutique* tot *boutique*,
'k Verzeker u, *Ma tante antand la* Politique,
Door *paradoxe*. Maar zeg me eens hoe dat het ſtaat
Met *la Comteſſe*? óf hebt gy met haar meid geen praat
Van my gehad?

REINHART.

Ja tóch, ze ſchept een groot behaagen
In uwe mines, en in al wat ze u ziet draagen.
Gaat gy voor by haar deur, zy oogt u naa, en weet
Hoe dat gy gift'ren, hoe ge eergifteren waart gekleed;
Ja 'k zwyg van kleed'ren; niet een lintje, ſtrik, of véter

Is

Is aan uw lichchaam, óf, myn Heer, zy weet het beter
Dan ik, ja dan gy zelf.

FRANÇOIS.

C'eſt d'etre bien nouri,
Oh! wat verſcheelt zy veel by *ma Couzine*, die
My naauw eens aanziet, ſchoon ik alle dag verander
Van kleed'ren.

REINHART.

Wel is 't waar? gy voegt niet by malkander
En daarom vat ik niet, hoe gy haar vryen moogt.
't Is vreemd, dat zo een Heer, als gy, niet hooger poogt
Te zien.

FRANÇOIS.

C'eſt politique.

REINHART.

O! 'k merk 't, om niet te doolen
Houdt gy in 't vryen met uw Nicht een open molen,
Ligt met een gieuw gaauw.

FRANÇOIS.

Net geraaden, Reintje; 'k zweer
Had ik maar ſlechts akcés by *la Comteſſe*...

REINHART.

Heer
't Heeft haar verwonderd, dat gy 't reeds niet hebt genomen.
Haar dunkt gy moeſt haar in de buurt verwellekomen,
Zy maakt meer werks van u, als gy van haar doet.

FRANÇOIS.

Bon.
Dat vat ik Reintje, én 'k zal die *belle occaſion*
Waar neemen: zie terwyl wat meerder *circonſtances*
Te weeten, en lét wél op all' haar *contenances*,
Als ik haar groet.

REINHART.

Dan is 't nu tyd: ik zie haar veur,
't En zy ik mis, met haar Staatjuffer aan de deur.

ZESDE

ZESDE TOONEEL.

JAKOMYN, PLEUNTJE, REINHART, FRANÇOIS.

JAKOMYN.

GE Apollonichen / hool by den zilbren ſinitſen
Den zilbren blaasbalg / om dats feuwer aan 't zo hitzen:
Und zaagt im / hy moeſt oech da zilbren kamerpot
Gans bald vergulden.

PLEUNTJE.

'k Denk de pispót, mienje tót
De zilverſmit, zel ik die mit de blaesbalg haalen?

JAKOMYN.

Ja freilich / ich wil him ſtraks mit baar geld betſaalen.

REINHART.

Waar wachtje na?

FRANÇOIS.

Ik ſtel my in poſtuur.

REINHART.

Is 't gang?

FRANÇOIS.

Ja, let op alles wel, en wacht me t'huys zo lang,
Tot ik weerom kom.

REINHART, *terwyl François in't voor by gaan diep groet, en Jakomyn laag neigt.*

Dat gaat treff'lyk wel. Wy moeten
Den gek voort helpen, 't zal wel gaan, ik zie 't aan 't groeten.

ZEVENDE TOONEEL.

JAKOMYN, REINHART, STOFFEL, PLEUNTJE.

JAKOMYN.

HEer Reinhart, heb ik 't naar uw zin gemaakt?

REINHART.

Heel wel.

JAKOMYN.

Maar lyk ik in dit kleed niet wel een totebél?

REINHART.

Neen. Hoe ge ook zyn moogt, gy behaagt den gék by-
zonder.

JAKOMYN.

Maar myn gemaakt Hoogduits wou dat wel lukken?

REINHART.

Wonder:
Hy kan alleen de Franſche, en Nederduitſche taal,
Doch beide ſlechts genoeg, gelyk meeſt altemaal
De jonge hên.

JAKOMYN.

Hoe zal hy eindelyk by my raaken?

REINHART.

Dat meen ik deeze naa de middag nóch te maaken,
Zyt maar geſtadig aan de deur, ik heb het al
Heel vér gebragt, hy is na jou gelyk als mal.
Ik heb hem met een hoop vergulde opſnyeryen.
Veel wys gemaakt. Hy wil met alle kracht jou vryen.

JAKOMYN.

Maar alles, wat ik hem ontfutſlen kan, myn Heer,
Zal ik 't niet houden? 't zou my ſpyten als ik 't weêr
Moeſt geeven.

REINHART.

Met fatſoen wel ſcheeren, maar niet villen.

JAKOMYN.

Wel dat verſteit zich: Maar zal hy wel ſpeelen willen?

REINHART.

Daar is hy dól na; dóch ik verbied u op den hals
Niet valſch te ſpeelen.

JAKOMYN.

Neen, half zuiver, en half valſch.
Van vrouwen wordt dat nou zo kwaalyk niet genomen.

ACHT-

ACHTSTE TOONEEL.

REINHART, EELHART, JAKOMYN, STOFFEL, KORNELIS.

REINHART.

Maar ik zie daar myn vriend, zyt vriend'lyk wel gekomen,
Heer Eelhart.

EELHART.

Hartlyk dank, 'k zou u in dit gewaad
Ligt zyn voorby gegaan.

REINHART.

Ik bid u maakt op ſtraat
Geen ſeremonien, nóch komplimenten, daad'lyk
Of ſlus kan 't met gemak geſchieden. 't Zou zeer ſchaadlyk
Zyn voor uw liefde. Ik ben Lakei om uwent wil.

EELHART.

'k Heb u Maſeur beloofd, gelukt uw liſt.

REINHART.

Spreek ſtil,
Myn Heer, gy zoudt heel ligt het ſpél verbródden konnen,
Dat ik zo tref'lyk tót uw voordeel heb begonnen.

EELHART.

Verſchoon my dan.

REINHART.

'k Verzoek om beſt wil, handel my
Gelyk als knecht, óf 'k blyf geen oogenblik u by.

EELHART.

Wel dan, blyf hier, ik zal my naar uw voorſchrift richten
Maar dien ik aan deez' Heer en Dame myne plichten
Niet af te leggen?

REINHART.

Neen: daar is geen haaſt by, wacht...

EELHART.

Mevrouw...

JAKOMYN.

Verſchoon my, want Heer Reinhart met ons lacht:
Ik ben zyn dienaarés en de uwe, ik zou hovaerdig
Op zo veel eer zyn, ons, en onzer ſtaat onwaerdig.

STOFFEL.

Myn Heer, het gaat nu in de waereld heel verkeerd;
Gelyk myn Heer is in lakei getransformeerd;
Zo maakt men my tót Graaf, en tót Gravin myn dóchter.

EELHART.

Hoe kan ik dit verſtaan, Heer Reinhart?

REINHART.

Ik verzóchter
Hen beiden toe; gy zult de reden ſtraks verſtaan.
Daar woonenze in dat huis, myn Heer, gy zult 'er gaan
Logeeren, én al 't vólk met volle macht gebieden;
Al ſchynen 't groote, het zyn maar gemeene lieden,
Heer Eelhart. Jakomyn, en Stoffel ik begeer,
Dat gy myn vriend, als my zult hand'len.

STOFFEL.

Wel, myn Heer.

REINHART.

Nu kom, uw blyven zal de tyd hier niet verlénge.
Treê in myn Heer.

KORNELIS.

'k Zal uw valies dan hier doen brengen.

REINHART.

Waar anders? Maar blyft al te ſaam by één, miſſchien
Is 't noodig dat men zich van de één of de ander dien.

Einde van het Eerſte Bedryf.

TWE-

TWEEDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL

FRANÇOIS, AAPEKOOPSTER, *met een Baviaan op den arm.*

FRANÇOIS, *zingende.*

Aimable Bergere, quand tromperons nous
La garde ſevere d'un mary jaloux.
Quand tromperons nous
La garde, &c.

Hier zyn we aan 't huis, klóp aan.

AAPEKOOPSTER.

Maar wie zal my betaalen?

FRANÇOIS.

Ik, breng 't Aapje maar in huis, en kom jou geld hier haalen.

AAPEKOOPSTER.

Dat ik van niemand zou boodſchappen, het gien ſchyn, Sinjeur.

FRANÇOIS.

Zeg dat het komt van Monſieur *ſon Couzin.*

Zingende:

S'il eſt deshonneſte, il eſt du devoir,
De lui mettre en teſte, ce quil croit avoir
Il eſt du devoir
De lui mettre &c.

TWEEDE TOONEEL.

AAPEKOOPSTER, REINHART, FRANÇOIS.

AAPEKOOPSTER.

DAg vrindſchap, daer neeman.

REINHART.

Hoe hier deeze Aap?

AAPEKOOPSTER.

Gien vreezen,
Neem an, Monſieur Kezyn zait, dat ik hier moet weezen.

FRANÇOIS.

Hem, Reintje! *aproche toi*, laat haar ſlechts binnen gaan,
By *ma Couzine*.

REINHART.

Met dien grooten Baviaan?

FRANÇOIS.

Oui da: 't is een preſént dat ik haar moet vereeren,
't Geſchied *par ordre* van *ma Tante*.

REINHART.

't Lykt wel ſcheeren,
Maar daar is Meinsje, ei breng tóch deeze vrouw eens by Mejuffrouw.

DERDE TOONEEL.

FRANÇOIS, REINHART.

FRANÇOIS.

WEl hoe ſtaat het nu met myn gevry
By *la Comteſſe* en *ma Couzine*?

REINHART.

'k Heb vernomen
Van de Graavin haar knecht wanneer gy daar zult komen,
Dat gy zult welkom zyn, Zy vondt in uw manier
Van ſalueëren een zeer ongemeenen zwier.

FRANÇOIS.

Voi la mon drole! *ce que c'eſt* te konnen leeven.
En *ma Couzine*?

REINHART.

Die is ongevoelig, even
Gelyk een blók óf ſteen.

FRANÇOIS.

La ſotte bête! ik zweer,

Kan

Kan ik by *la Comteſſe* aanraaken, nimmermeer
Aan haar te denken.

REINHART.

Gy zult wel doen, laat ze loopen,
Gy moogt met meerder grond op uw Comteſſe hoopen.

FRANÇOIS.

Maar zo dat miſte, Reintje, ik was *deſeſperé*.

REINHART.

Bemintge uw Nicht dan?

FRANÇOIS.

Niet als *par neceſſité*.

REINHART.

Die reden dientge my wat klaarder uit te leggen,
Zal ik ze vatten.

FRANÇOIS.

'k Heb ze al lang u willen zeggen.
Hoe Reintje? zoude ik *par amour* haar vryen, *quoi*,
Een Zeeuws óf Hollandſch kind ik minnen, *non*, *ma foi*,
Van geen *nobleſſe*, en die het Hof nooit frequenteerde?
Neen, Reintje, dat ik met myn aanzoek haar vereerde,
Geſchiedde uit inzicht, Want ik was *au deſeſpoir*!

REINHART.

't Was dan uit plicht.

FRANÇOIS.

Neen nóch uit liefde nóch *devoir*.

VIERDE TOONEEL.

FRANÇOIS, AAPEKOOPSTER, REINHART.

FRANÇOIS.

MAar de Aapekoopſter zie 'k daar weer ten huize uit komen.
Heeft *ma Couzine* myn preſént niet aangenomen
De bonne grace?

AAPEKOOPSTER.

Kyk, ik ken gien Spaenſch, 'k verſtae

Niet watje zeggen wilt. Monſieur, waer vraagje nae?

FRANÇOIS.

Zeg jy't haar, Reintje, ik kan me in uw *vilain langage*
Niet exprimeeren: 't Is te kanaaljeus? *j'Enrage*!

REINHART.

Myn Heer vraagt, hoe zyn Nicht het Aapje ontfangen heeft,
Hoe't haar behaagde? Hoe ze 'er hield?

AAPEKOOPSTER.

Wel onbeleefd.
Ik zei ér; O hoe het Monſieur Kezyn 'eloopen
Straet op ſtraet neêr, om jou dit mooije bieſt te koopen,
Dat hy jou ſchenkt! Het jou Monſieur Kezyn niet lief,
'k Verſtae 't me dan niet; maar ze trok 'er mond hiel ſchief
En ſcheets: me dócht ze ſcheen het bieſt niet mooi te vinden,
Ze hieten 't me an een ſtoel, óf zo maar, vaſt te binden,
En zei, gae heen, 't is wel.

FRANÇOIS.

Maar gaf zy't *par hazard*,
Door dien het kwam van my niet eens een *doux regard*

AAPEKOOPSTER.

De gard aan't bieſt, Monſieur Kezyn! wie het zen leeven!
Het bieſt zou byten, vaar, zo zy't de gard wou geeven.

FRANÇOIS.

Dat zeg ik niet, *morbleu*! Het volk is hier, *ma foi*
Zo bot, als beeſten: Reintje, ik bid *explique moi*.

REINHART.

Zég óf ze om zynent wil zyn Aap met vriend'lyke oogen
Niet eensjes aanzag?

AAPEKOOPSTER.

Zeide ik dat, vaar, 't was een loogen,
Het leek 'er niet iens nae. Zy moet gien groot verſtand
Van Aapen hebben: want ik weet 'er in het land

Gien

Gien mooijer; maar belief je nou myn geld te langen?

FRANÇOIS.

Zie deeze piſtolet kun jy op hand ontfangen;
Indien ik de Aap niet hou, zult jy die houden; maar
Houd ik hem, moetje 'er nóch agt hebben, is 't niet waar?

AAPEKOOPSTER.

Maar wat tyd kom ik weer? kyk 't moeſt niet hiel lange duuren.

FRANÇOIS.

Elle a raizon. Kom jy hier over drie vier uuren
Weerom, verſtaaje?

AAPEKOOPSTER.

'k Gae dan heen, Monſieur. Gendag.

VYFDE TOONEEL.

FRANÇOIS, REINHART.

FRANÇOIS.

Que *diantre*, wat of *ma Couzine* ſchorten mag,
Dat zy niet eſtimeert, *preſens*, *galanterie*,
Service, wat ik doe, óf aanvang *par la vie*,
Ik zweer je dat ik haar licht ook eens toonen zal
Wie zy *offences* geeft. Hoe Reintje, ik ben niet mal.

REINHART.

Wat voordeel vindtge in zulk een ſtuurſe Nicht te vryen?
'k Verwonder my, dat ge uw aan zulke ondankb're pryen
Nóch laat gelégen zyn. Gy mint haar niet, nóchtans
Paſt gy haar op; daar gy miſſchien een beter kans
Verwaarlooſt. Iemand, die twee haazen denkt te jaagen
Op éénen tyd, die miſt en zal het zich beklaagen,
Geef uw geheel aan de Graavin, en laat uw Nicht
Maar loopen: want gy vrydtze uit liefde nóch uit plicht.

FRANÇOIS.

Maar Reintje, jy geeft my geen meerder *eſperance*
Van *la Comteſſe*, als van myn ſtuurſe Nicht Konſtance,
En niemand weet zo wel als gy, in welk parkét

Ik ſteek; dat ik word van myn ſchuldenaars geréd.

REINHART.

Wel hoor: wat aanbelangt uw ſchulden, 'k weet te maaken
Dat gy gemak'lyk aan wat uitſtel zult geraaken,
Tót dat een ryke vrouw uw brengt een volle beurs,
Als gy op 't trouwen ſtaat. De meeſte crediteurs
Zyn zo te paaijen en te dwingen tót het zwygen,
Om u weêr op een nieuw crediet te doen verkrygen,
Opdat alzo hun ſchuld te meer verzekerd zy.

FRANÇOIS.

Wiſtje al myn crediteurs, 'k weet, Reintje, je zoudt my
Beklaagen. 'k Heb 'er vyf óf zes die van een and're
Natuur zyn als gemeene. *Ah je me laiſſe pendre*,
Zo gy die raadt.

REINHART.

Wil ik ze eens raaden? *Cuiſiniers*,
Lingeres, *Violons*, *Tailleurs*, *Cabaretiers*,
Marchand de vin, *Barbiers*, *Vendeuze de dantelle*,
Et pluſieurs autres pour bien regaler la belle.
Dat is te zeggen Koks, Dansmeeſters, *Rottiſſeurs*,
Perruquiers, *Limonadiers*, *Vendeurs de liqueurs.*
Billard, *Caffé.*

FRANÇOIS.

Al wat je daar komt op te tellen,
Ah fi! *J'enrage*, 't zyn ſlechts kleine bagatellen.
Menus frais de plaiſirs, die nimmer crediteur
Zo hoog acht dat hy om zo kleinen leur en zeur,
Heel uit Parys komt om my hier te komen vinden.

REINHART.

Wat weet men 't, licht'lyk heeft één van hen hier wel vrinden.

FRANÇOIS.

Dat 's vér gezórgd en heel onzeker; maar *pardi*!
My legt nóg meer op 't hart, daar ik geen raad toe zie.

REINHART.

Noch meer?

FRAN-

FRANÇOIS.

Ja'k vrees, indien myn vryen wordt vernomen
In Vrankryk, dat 'er wel vyf Juffers overkomen,
Met negen kinders.

REINHART.

Om wat oorzaak?

FRANÇOIS.

Om myn trouw
Om vér te ſtooten. Elk van haar was graag myn vrouw.

REINHART.

Zo hebt ge ligt aan de één of de ander trouw gegeeven?

FRANÇOIS.

Met woorden honderd maal; maar nimmer vaſt beſchreeven.

REINHART.

Mag dat zo deur?

FRANÇOIS.

Dat doen de Franſchen altemaal.
Dénk eens aan 't jaar twee, drie en ſeventig, hoe kaal
Was menig Fransman daar ligt t'Uitrecht afgekomen,
Had hy op die wys zyn meſures niet genomen.
Dus ziet gy Reintje, ik heb met trouwen grooten haaſt.

REINHART.

Daar komt uw Moei, zy ſchynt onſtéld! *Reinhart gaat ſtil in huis.*

ZESDE TOONEEL.

FRANÇOIS, KRISTINE, BASKE.

FRANÇOIS.

HOe dus verbaaſd *Ma Tante?*

KRISTINE.

Ah mon Neveu!

FRANÇOIS.

Wat is u wedervaaren,
Wat ſchort 'er?

KRISTI-

KRISTINE.

O die Aap! maar laat my eerſt bedaaren.

FRANÇOIS.

Wat hapert 'er?

KRISTINE.

Och! had ik 't niet geëmpeſcheerd
Met moeite, ons waar het grootſt *malheur* gearriveerd
Des waereld's. Foei! waar hebt gy zulk een dier gekreegen?
Foei, *mon Neveu*!

FRANÇOIS.

Vaar voort, wilt gy dat ik ter dégen
Uw meening vat: Wat deed het Aapje?

KRISTINE.

Le Cocquin,
Dien beeſt, dien vlegel van een Baviaan, *Couzin*,
Heeft *ma Couzine*, én al haar kleed'ren heel ontheiſterd
Ja wie weet, hadden wy den rékel niet geteiſterd,
Wat niet gebeurd waar!

FRANÇOIS.

Ei, zeg my tóch heel en al,
L'affaire. Ik zweer dat ik my revengeeren zal.

KRISTINE.

Wel hoor dan, weet dat op de eerſte aanblik *ma Couzine*
U al zo wel, als de Aap uit lachte.

FRANÇOIS.

La Cocquine.

KRISTINE.

't Had vry wat reden: want zo groot een Baviaan
In plaats van ...

FRANÇOIS.

Had gy myn *intrigues* eerſt verſtaan,
Gy preeſt my zeer, *ma Tante*, ô! daar ſchuilt zo wat onder.
De ſchoonſte inventie. Maar gy vat die niet.

KRISTINE.

Wat wonder,
Gy zegt die niet.

FRAN-

FRANÇOIS.

Ma Tante, ei zég my eerſt hoe dat
De kweſti, die myn Aap met *ma Couzine* had,
Tóch affiep?

KRISTINE.

Wel, zy wilde uw Aap ſchier met haar oogen
Niet aanzien, nóch zelfin haar kamer meer gedoogen.
Men bondt hem echter aan een paal vaſt, tót dat gy
Zoud komen. Ik ging na myn kamer toe, om my
Te kleeden, en ik liet myn Nicht haar point d'Eſpanje
Voortwerken; maar ik had myn *Coiſe* en rók met franje,
Naauw aangedaan, óf'k hoorde een ſchrikkelyke kreet,
Die *ma Couzine* gaf, als deed men haar groot leed.
Ik vlieg met Meinsje na haar kamer toe: daar vinden
Wy de Aap, die van de paal zich weeten had t'ontbinden,
En *ma Couzine* op 't lyf geſprongen was. Zo als
De ſchelm ons zag, ſmyt hy zyn pooten om haar hals,
Scheurt haar *manchettes* en *fichu*, en haar *Coifure*,
En ging zo ſchriklyk aan, dat had *par aventure*,
Martyn de Huisknecht ons niet in dat oogenblik
Te hulp gekomen met een knuppel, en een ſtrik,
En ons ontzét: het was licht euvel afgeloopen.
Foei, *mon Couzin*, zo groot én vuil een beeſt te koopen!

FRANÇOIS.

Ma Tante wel! wie had zulks van een Aap gedócht,
Die hier in Holland door een Franſchman was gebrógt,
Dat hy niet beter opgevoed zou zyn? *que diantre*,
Lui paſſeray je mon epée par le ventre?
Daar legt de hoop van myn inventie nu in de aſch

KRISTINE.

Ei, zeg tóch, *mon Couzin*, wat die inventie was?

FRANÇOIS.

Gy weet, *ma Tante*, een knecht, hoe trouw hy ook mag
weezen,
Is ligt met geld en met belóften te beleezen,
En die zo klein is als uw Baske, met bankét

Of

Of and're snoepery, hoe naauw men op hem let.
Terwyl wy dan hier door te groot een *risque* loopen,
Dat deeze of geene ligt een lyfknecht om kan koopen,
En stellen, *ma Couzine*, *avec* een zwier, ter hand
Een Minne brief, van d'één of d'andere galant,
Zo dacht ik, 'k zou den Aap, die schier zo groot van leden
Als onze Baske is, doen in zyn livry verkleeden,
En wyl hy alles als een mensch doet, ja langs straat
Op d'achter pooten, nét als op twee beenen gaat,
Zou ik hem doen de sleep van *ma Couzine* draagen;
Ha, ha, let wel, zo kan geen vryer hem iets vraagen,
Of met hem spreeken; en aldus door zulk een gast.
Zo waaren wy van zórg en alle vrees ontlast.
Maar dit is 't nóch niet al. Gy weet dat hier niet anders
In 't land gedaan wordt van de botte Nederlanders,
Dan 't geen ze ons voor zien doen, wanneer het maar de naam
Van mode draagt, hoe dol het zyn mag, hoe infaam;
Als *ma Couzine* dan vande Aap in Baskes kleeren
En plat bonnetje, dat voor mode zou passeeren,
Gevolgd wierd; zou voort al 't gejuffer raazend dol
Na aapen zyn: 'k zou dan dat goed met schepen vol,
Doen uit Westinjen hier in Holland overkomen,
En winnen zo veel geld als ik zou durven droomen;
Tien twintig centjes ruim op elk een karge zoen,
En hier de koopluy recht negotie leeren doen.
Men mocht in 't eerst, als om wat nieuws, daar meê railjeeren,
Maar 'k wed die mode by de Dames zou passeeren:
Want zo een stomme knecht zou haar ook niet verraân
Als ze eens, incognito by goed gezelschap gaan.
Wat dunkt, *ma Tante*, van de inventie?

KRISTINE.

Z' is bezonder Galant, en nooit gehoord.

FRANÇOIS.

Maar dat is ook geen wonder: In

In Vrankryk is het volk gemeenlyk inventief.
Maar waar bleef de Aap daar naa, dien onbeschofte dief?

KRISTINE.

Ik heb hem op de plaats doen aan de schutting binden.

FRANÇOIS.

Laat my begaan, *ma Tante*, ik zal hem daar wel vinden.

KRISTINE.

Ei maak u 't beest strak kwyt, én stel Constancie weêr
Te vreên, én zét haar toorn, is 't mooglyk, wat ter neêr.
Myn tyd verloopt: zal ik behoorlyk myne zaaken
Beschikken, *mon Neveu*, dien ik 't wat kort te maaken.
Adieu.

FRANÇOIS.

Ma Tante, indien *ma Compagnie* uw niet
Desagreabel was...

KRISTINE.

Gaat gy in huis en ziet
Wat daar te doen is. 'k Moet myn Advokaat iets zeggen,
En kom zo weêr, ik heb uw ook iets voor te leggen.

FRANÇOIS.

Aan my, *ma Tante*? *je suis tout a fait a vous.*

ZEVENDE TOONEEL.

FRANÇOIS, REINHART.

FRANÇOIS.

NAar 't zeggen van *ma Tante* is Nicht zeer *en courroux*.

REINHART.

Zo hoor ik daar.

FRANÇOIS.

Wat raad?

REINHART.

Ik weet u niet te raaden;
Gy zyt hier wyzer in, als ik.

FRANÇOIS.

Wel 't kan niet schaaden.

Dat

Dat ik jou meening hoor: twé weeten meer als één.

REINHART.

Tracht met onschuldigen en smeeken haar te vreên
Te stellen.

FRANÇOIS.

Maar gy weet, ik kom met haar humeuren
Niet over één, al wat ik zeg schynt haar te steuren.
Dat gy het deed; 'k weet dat ze u liever hoort als my.

REINHART.

Ikbid. . .

FRANÇOIS.

Fi Reintje die excuses aan een zy,
Maak jy de baan eerst klaar; ei Reintje, *je vous prie.*

REINHART.

'k Zou u licht hinder doen.

FRANÇOIS.

Non point, de cermonie,
'k Hou 't voor een *grand service*, als gy me slechts gerieft
Voordit maal.

REINHART.

'k Zal dan doen al wat myn Heer belieft.

ACHTSTE TOONEEL.

JAKOMYN, FRANÇOIS, REINHART, PLEUNTJE.

JAKOMYN.

NO keer bald wieder / und verges so nicht den spiegel.
Mit zynen golden lyst te hoolen van Abiegel.

FRANÇOIS.

Daar zie ik *la Comtesse.*

REINHART.

Ik zeg noch vólg myn raad,
't Is nu de rechte tyd, eer dat ze binnen gaat.

JAKOMYN.

Bringt mich mein Paerel auch / und wil mier nicht meer kwellen

FRAN-

FRANÇOIS.

Hoe maak ik myn *abord*?

REINHART.

Myn Heer, gy moet het ſtellen
Gelyk als óf het *par rencontre* kwam, aks kaks,
Dat gy verlóf by *la Comteſſe* krygt, om ſtraks
De eer van haar aangenaam gezelſchap te genieten,
'k Zal't ondertuſſchen by uw Nicht zien rond te ſchieten,
Dat ze u wel handelt.

FRANÇOIS.

'k Gaa dan vraagen, ja 'k *ma foi*,
Prendgarde dat ge u ook wel draagt in uwen plooi.

JAKOMYN.

Wol/ doe das/ go.

PLEUNTJE.

Ik kom zo weer.

NEGENDE TOONEEL.

FRANÇOIS, JAKOMYN.

FRANÇOIS.

Madamoizelle
Je prêns la liberté, mais avec trop de zélle
Peutêtre de m'offrir en tout humilité ...

JAKOMYN.

De Her moes wiſſen/ dat ich kein Franſois verſtee/
Sprech lieber Nederduitſch was wil de Her mir ſagen?

FRANÇOIS.

D'avoir l'honneur, zo 't uw Genade mogt behaagen,
Van u in uw logis te heeten wellekom.

JAKOMYN.

Dat is zu groſſen eer die mier geſchied.

FRANÇOIS.

En om
U ook te *entretenir*, zo 't u te pas mogt komen;
En myn franchiſe niet wierd kwaalyk opgenomen.

JAKOMYN.

Wat tyd?

FRANÇOIS.

Après un heure

JAKOMYN.

Ich kan euch nicht verſteen.

FRANÇOIS.

Ten vieren.

JAKOMYN.

Ja myn Her / mier wird groſſe eer geſcheen
Ich bi n hier onbekant / en mus verſchuldigt blyven
An die mier de eer doen / das zi mier de tydt verdryven:
Te meer / wan 't komt van zulk ein kavaljier.

FRANÇOIS.

L'Honneur

Van uw *preſence* acht ik een ſingulier *bonheur*.

JAKOMYN.

De Her ſprech Duitſch.

FRANÇOIS.

't Is Duitſch van 't zwierigſte op de mode,
Entrelardé met Franſch in elke periode.

JAKOMYN.

Wat iſt dat ding?

FRANÇOIS.

Wat zal ik zeggen, 't Neerlandſch luidt
Enorm, als't niet met Franſch wat klaarder word beduid.
Als *par exempel*; 'k Ben uw dienaar Heer, klinkt beeſtig.
Je ſuis vôt ſerviteur, *Monſieur*; *Oh*! dat is geeſtig.
Hoe plat is dit. Myn Heer, 'k gebied me in uwe gunſt!
Mais je me recommande à vous, *Monſieur*, dat 's kunſt.
Dat 's aardig. Is het niet impertinent te zeggen,
Helaas! indien ik u myn hart mogt open leggen,
Gy zoud het blaaken zien in eene zuivre vlam,
Die uit de vonkjes van uwe oogjes oorſprong nam.
Maar hoor: *Si de mon coeur*, ik doen mogt *ouverture*,
Gy zoud 'er *une flamme* in vinden *toute pure*,

Al-

Alleenlyk gecauſeerd door *vos petits beaux jeux*, *Mademoizelle*, *he*? klinkt dat niet *merveilleux*?

JAKOMYN.

Fortwaar ich ben verzeſt.

FRANÇOIS.

Zo doen meeſt al de vrouwen,
Ik meen 'er *tout le ſoir* u mede te onderhouwen.

JAKOMYN.

Was red'ning / und was zeit vertreib; von ieder was.
De Her ſpielt wol picket /

FRANÇOIS.

Ik ſpeel 't zeer gaern.

JAKOMYN.

Das
Gefelt mier / ich hab luſt fünf / zer dozein dukaaten
Met euch zu waagen.

FRANÇOIS.

'k Zal me die zo ligt niet laaten
Afwinnen; of 't moet zyn *par courtoiſie*.

JAKOMYN.

Nein /
Das fuegt das Fraulein nicht van Swalgenbuttelſtein.

FRANÇOIS.

'k Zie daar myn knecht, met uw verlóf *Mademoizelle*,
Ik moet hem ſpreeken van een zekere bagatelle
Van groot gewigt. *Je ſuis vôt ſerviteur.*

JAKOMYN.

Ich bin
Sein allernedrigſte / und verplichtſte Dienarin /
Bis uber eine ſtund.

TIENDE TOONEEL.

REINHART, FRANÇOIS.

REINHART.

IK heb uw Nicht beleezen,

Dat gy nu taamelyk wel zult ontfangen weezen:
Zy wacht u; maar houw haar niet op. Ze is door 't geweld
Van de Aap onpaſſelyk geworden én onſteld.
Maak uwe ontſchuldiging wat kort. Zy wil wat ruſten
Veel woorden zullen haar voor deeze tyd niet luſten.

FRANÇOIS.

Ik heb ook weinig tyd, omdat ik binnen 't uur,
Moet weezen in het huys van onze nagebuur
By *la Comteſſe*.

REINHART.

Wel zo hebt gy al begonnen
Te vryen?

FRANÇOIS.

Oui mon drole, ick acht ze al half gewonnen.
La ville parlemente. Ik ben zeer wel van haar
Onthaald.

REINHART.

Maak met uw Nicht nu ook uw zaaken klaar.

FRANÇOIS.

Ik zal. Zo kan my de ééne, of de and're Bruid niet miſſen,
Niet waar?

REINHART.

Voorzeker Heer. Hy koſt zich wel vergiſſen.

ELFDE TOONEEL.

REINHART, PLEUNTJE.

REINHART.

'k Zie daar de meid. Ei Pleun, zeg dat Heer Eelhart hier
Straks komt.

PLEUNTJE.

Heer Eelhart! hei, Heer Eelhart!

REINHART.

Wat getier,
Is dat?

PLEUNTJE.

PLEUNTJE.

Daar is hy. Had de klépel niet gerammeld
In deuze klok, wie weet hoe lang hy had geſammeld.

TWAALFDE TOONEEL.

REINHART, EELHART.

REINHART.

HEer Eelhart, Och! uw lief Konſtance is zo verblyd,
Om dat gy hier tót haar ontzét gekomen zyt,
Dat ze onverduldig zynde, om u te zien en ſpreeken
In de achter zaal, daar ik de muur heb door doen breeken,
U zal bezoeken, door de nieuw gemaakte deur.
Is zy in ſlót, ófis de grendel daar nóch veur?
Doe die daar af, én maak de deur van u kant open,

EELHART.

Maar vreeſt ze niet dat zy heel ligt gevaar mogt loopen
Dat iemant ons verſpiedde, en ſteurde?

REINHART.

Ik neem die zórg
Op my.

EELHART.

Ik ben zeer wel geruſt op zulk een bórg.

REINHART.

Zy veinſt zich ziek te zyn, en zal haar kamer ſluiten,
Van binnen, opdat daar niet eenen menſch van buiten
Zal konnen in zien, nóch inkomen.

EELHART.

Ach! myn vriend,
Wat loon...

REINHART.

Uw vrindſchap heeft aan my veel meer verdiend!

Einde van het Twede Bedryf.

DERDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

FRANÇOIS, REINHART.

FRANÇOIS.

NU *ma Couzine* slaapt, hoop ik zo wel te waaken,
Dat ik zeer haast met *la Comtesse* schrap zal raaken.

REINHART.

Dat kan niet missen, want zy was zo zeer verheugd
Om uw bezoek, zo zegt de knécht, dat haar de vreugd
Ten oogen uit scheen; maar hoe staat het dan geschapen
Met uwe Nicht? heeft ze, eer zy zich begaf tót slaapen,
U aangehoord?

FRANÇOIS.

En myn excuzes heel civiel
Ontfangen; 'k weet niet dat zy zig ooit beter hiel.
Haar air was vriend'lyk; zy kon met meer gratie nygen,
Als ooit, ik zou wel zin in *ma Couzine* krygen,
Al is zy ziek, zo *doux* was zy, en zo galand.

REINHART.

En *la Comtesse*?

FRANÇOIS.

Die gaat voor, *cela s'entend.*
'k Heb evenwel aan u zo groot een obligacie,
Dat ge al jou leeven lang zult blyven in myn gracie.
'k Meen nóch een man van jou te maaken.

REINHART.

'k Zoude u raân
Dat ge eerst dacht aân u zelf. Het zal met my wel gaan.
Ik ben een man, een Heer van 't myne, ik heb geen
schulden.

FRANÇOIS.

Dat wilde ik ook wel om een hoed van duizend gulden.

Maar

Maar ik ben Jonker, en ik ſpruit uit Aad'lyk bloed;
Zie dat verzét geheel de ſchaarsheid van het goed.
'k Wed *la Comteſſe*, al wiſt zy, dat ik niet een ſtuiver
Had in de waereld, kon ik maar myn Adel zuiver
Bewyzen, zou veel eer met my een huuwlyk doen
Dan met een man, al had hy twee drie millioen,
Zo hy niet Aad'lyk was; dat bloed heeft wat te zeggen.
Dat bloed! dat bloed!

REINHART.

Is dat verſchil niet uit te leggen
Van 't uwe en 't onze? 't onze is rood: is 't uwe graauw
Of wit, of donker groen, of paerſch, of blikſem blaauw?
Verſchoon me, zo'k u ſteur óf ophouw met myn praaten.

FRANÇOIS.

'k Heb nóch geen haaſt; maar, dat gy dit diskoers woudt laaten,
Waar béter. Eedelliên, als wy zyn, ſcheppen geen
Pleizier, wen gyliên zo *profond* zoudt willen treên
In die miſterien, wy verſtaan ons met malkander.
C'eſt clair pour nous; al is 't wat duiſter voor een ander.
Is 't niet genoeg, als wy een Dame ryk van goed
Begooghlen kunnen door de eſtime voor ons bloed,
En tytels; dat ze om ons alle and're *méprizéren*,
En met ons trouwen?

REINHART.

Om hun geld te zien verteeren.

FRANÇOIS.

Quand la dépenſe eſt belle, en dat men een Lakei
Zés, zéven houdt, koetſiér, en koets, en dikmaals vry
Ballét en baal geeft, *ſes amis de bonne grace*
Trakteert; in de Opera heeft *la meilleure place*,
Un loge, *ou deux*...

REINHART.

Gy rept van geen Comedie?

FRANÇOIS.

Comedie. 'k Spuuw wanneer ik een Comedie zie.
Oh de Opera is veel meer na de mode Reintje.
Comedie, *fi*! *ahfi* ! daar kóst het maar een kleintje,
Een gulden in de bak, een huisje een dukaton.
't Moest zo zyn, dat 'er geen kanaalje komen kon.
Wat dunkt u, als men een *depense* doet *si belle*,
Die dan zyn geld beklaagt *a-t'il de la cervelle*?
Men wordt gerenommeerd; het geeft respekt: elk een
Slaat acht op ons.

REINHART.

'k Bekén 't; maar 't is hier niet gemeen,
Nóch zeer geacht. Men zou't hier geld verspillen heeten.
Hoe hebtge in Vrankryk, dan uw tyd niet wel verfleeten?

FRANÇOIS.

'k Heb eens 't geluk gehad in Vrankryk, dat ik in
De groote kamer van Mevrouw de Koningin
Dix mille ecus verloor. De Koning admireerde
Myn koelheid, omdat ik 't niet meerder estimeerde
Dan eene bagatelle. Ik gaf eens een balét
Aan een *Marquise*, 't geen met *violons*, bankét
Flambeaux, en anders wel vier duizend kroonen kóste.
Waar voor my *la Marquise* ook van een pak verlóste,
Dat ik een jaar lang had gedraagen op myn hart.
Ha Reintje! *je suis beau*, *dispóst*, *galand*, *gaillard*.
Al kóst ze my wat geld, Ah! 't is een vrouw der vrouwen!
'k Heb drie jaar lang haar heel pompeus lyk onderhouwen
Zy kóst me... Maar ik zie *le Comte*, ik spreek hem aan,
'k Wil zonder zyn *congé* niet by zyn dóchter gaan.

TWEEDE TOONEEL.

FRANÇOIS, STOFFEL, REINHART.

FRANÇOIS.

IK kan 't niet laaten, óf 'k moet u congratuleeren
In uw logis, én u myn dienften prezenteeren;

'k Hoop

'k Hoop, dat ons *voizinage* in 't kort my heelen al
In het faveur van uw' Genade brengen zal.
Om *étérnellemant* uw *ſerviteur* te heeten.

STOFFEL.

Ich hin ihm gantz verpflicht für die civilitäten
Daſſelbe werd ich ihm von meiner ſeithen auch
Mitt freud' erzeigen / Herr / wan ich das recht gebrauch /
Und die methode werd dieſer leuter wiſſen

FRANÇOIS.

Dat dit het fondament van meer verbindteniſſen
Zal zyn, is *mon eſpoir*.

STOFFEL.

Das hoff ich / und ich ſchwehr
Daſch ich kein menſchen ſo / als meinen Herren ehr
Mein Tochter hatt mir ſo viel wonderliche dinge
Zu ſeinen lob erzehlt / daſs ſie ſich nicht geringe
Verpflicht acht durchs beſuch / das er ihr gebet /
Fürnemlich weil er ſo courtees mitt jeder lebet.

FRANÇOIS.

Zou myn vizite haar in iet ook *empeſcheeren*?

STOFFEL.

Sie wart dort dem Herren auff. Er wird ſie gantz verehren /
Hem / Plonje / hem / bring die den Herren alſo balt
By Jungffer Jacobine.

FRANÇOIS.

Ik zal, wyl 't u gevalt,
Dat ik *un heure*, *ou deux* uw dochter op mag paſſen,
Straks by haar gaan.

STOFFEL.

O! das gefält mir auſſermaſſen.

DERDE TOONEEL.

STOFFEL, REINHART.

STOFFEL.

WAt dunkt u, gaat het zo niet wel, Heer Reinhart?

REINHART.

Braaf,
Gy ſpeelt natuurlyk, en heel wel de rôl van Graaf.
Zo Jakomyn gelyk als gy, haar zelf kan draagen,
Het is onmooglyk óf onze aanſlag moet wel ſlaagen.

STOFFEL.

Ik twyffel niet, myn Heer, óf 't zal wel gaan. Maar gy,
Die voor Lakei ſpeelt, ſpeelt ge uw rôl zó wel als wy?

REINHART.

Waarom? wat doe 'k dan?

STOFFEL.

Op den Adel zo te ſchémpen,
Paſt dat Lakeyen?

REINHART.

Hoor: Ik kan myn zucht niet dempen,
Als ik die fanfarons hoor ſnat'ren van hun bloed;
En eerelyker liên dan zy, uit overmoed,
Veracht bejégenen, en aanzien over ſchouder.
Hy mag het doen, wie wil; maar 't is een gek. Ik houd'er
Niet van.

STOFFEL.

't Is wel; maar doetge uw zelven niet te kort?
Hebt gy geen deel daar in, myn Heer, als de Adel wordt
Verongelykt. Toen ik uw vader zag begraaven
Op 't Sas van Geint, was 't niet zo Adelyk en braaven
Begraaffenis, als ooit een Edelman genoot?
Wat was de ſtaatſie grootſch! Wat was de toeſtél groot!
Gy liet 'er zelfs geen vier, geen acht quartieren draagen;
Maar vyftien wapens van uw Adelyke maagen,
Verſierden 't uwe. Hoe? verzaakt ge u zelf? Ik wil

U

U toonen, dat gy, wat de dégen óf de ſpil
Betreft, geen Edelman in Neêrland hoeft te wyken;
Ja u by Graaven en Baronnen moogt gelyken.

REINHART.

Ik ken my zélf heel wel, en weet wel, dat gy lang,
Myne ouders hebt gekend, waarom ik blyde ontfang,
Dat gy me erinnert uit wat ſtam ik ben geſprooten.
Maar gy kent my niet, zo gy meent, dat ik met grooten
Den ſpót dryf, óf een oud, en Adelyk geſlacht
Niet meer, als de afkomſt van een boer óf burger acht.
Gelukkig! die een reeks van Ouders kunnen noemen,
Op welker daaden, op wier deugd zy moogen roemen,
Als hun gemoed, door die voorbeelden aangepord,
En in die daaden, in die deugd geoffend wordt;
Maar één, wiens daaden, vol uitſpoorigheid, de naamen
Van zyn Voorvaders, en beroemd geſlacht beſchaamen,
En die elk een verguiſt, een lanterfant, een vént
Die maar aan zyn lievry, en wapens wordt gekénd,
Of opſnyt van zyn Stam by Juffers, en op bálen,
Kan 't by geen ſneegen boer, nóch zedig burger haalen.
Zo ik 'er ſomtyds een verácht, zo ſpreek ik van
Zulke onbehoudene. 'k Lach met een Edelman,
Zo hem zyn ommegang, zyn deugden, én manieren,
Niet boven het gemeen doen kennen en verſieren.

STOFFEL.

Myn Heer, ik wiſt daar in nooit zo veel onderſcheid.

REINHART.

Dat is geen wonder, gy waart ſteeds in dienſtbaarheid.
De treffelykſte Adel, was by u een zwier Lakeyen,
Hófmeeſters, Kóks, Koetſiers, Karóſſen, én Lievryen.
Indien gy dettiger gedachten hád gehad,
Gy zoudt...

VIERDE TOONEEL.

MEINSJE, REINHART, STOFFEL.

MEINSJE.

OCh, Reintje, óch! óch!

REINHART.

Wat zót getier is dat?

STOFFEL.

Was iſt? was iſt?

MEINSJE.

Och, óch! ik moet het huis verloopen.
'k Hoef nimmermeer op onz' Mêvrouw haar gunſt te hoopen.
Och, onze Juffrouw, óch, Konſtancie is wis haas op.
Zy heeft het haazepad gekoozen; geeft den ſchop
An eer en deugd. Ik heb heur in een Jongmans armen
Gezien, en zonder zich in 't minſte te beſchermen
Veur zyn gezoen! 't Was óf zy 't al heur leeven lang
Gedaen had. Wat gaet me an! Och Reintje, ik bin zo bang!

REINHART.

Wanneer is dit gebeurd, en waar?

MEINSJE.

Hier naeſt en daad'lyk

STOFFEL.

Was? was? hier nechſt?

MEINSJE.

Ja tóch!

REINHART.

Zwyg ſtil 't is dikwils ſchaad'lyk
Te zeggen dingen die men niet heel vaſt en weet.

STOFFEL.

Was ſagſt du von hier nechſt? was? weiſt du was?

REINHART.

Gy deedt
Veel béter, dat gy wat bezaadigder vertélde,
Het

Het geen gy dacht te zien, en u zo niet ontstélde.
Wat meent gy dat gy zaagt?

STOFFEL.

Was habt 'er toch gezehn?

MEINSJE.

Ei lieve hoor. Mevrouw gaf flus aan onze Deen
De huisknecht last, dat hy jou Heer zyn Aap zou binden
An onze schutting, omdat hy hem daer zou vinden,
En brengen hem weerom, óf tót hem de Aapevrouw
Weerom zou haalen, én tót heurent brengen zou.
Maar denk eens van dien schelm! hy wist het touw te ontknoopen,
Zich lós te maaken, en hy zetten 't op ien loopen,
En springen; en toen wy hem vangen woude, vloog
Hy in de tuin hier naest ons allen uit het oog.
Ik kyk hem in de tuin van buurman nae, maar jemie!
Ik keek, als was ik een ien spul van de Akkedemie
'k Zie deur de vensters heen van buurmans achter zaal.
Daer staet Konstancie, 't is zo waer als ik 't verhaal,
In de armen van een nette, en jonge, en mooije vryer.
'k Verschrikte zeer, en dócht, wat droes! hoe komt hy by'er?
Of zy by hum. 'k Gae nae heur kamer die 'k in 't slót
Geslooten vond, en mis de sleutel. 't Was verbród,
Zo 'k merkte. Kyk, terwyl ik agter was eloopen.
Was zy de veurdeur fraai behendig uit gesloopen.
Wel wie zou denken, dat zo jong ien kleuter had
Die kneepen in heur kóp, die parten in heur gat.
Zie daerom dorst ik in het huis niet langer blyven,
Ik weet wel, dat Mêvrouw my tóch daer uit zou dryven.

STOFFEL.

In meinen hauze / das zein eitel potsen / nein
Wie ichertst ihr mich / das kan unmüglich / ja nicht zein.

REINHART.

Gy hebt ligt mis gezien. Hebt gy ook aan haar kamer
Geklópt?

MEIN-

MEINSJE.

Wel neen!

REINHART.

Zo doe 't, Dus kan men wat bekwaamer
Oordeelen: want het werk dunkt my al vry verward.
Gaa, Meinsje, klóp eens aan haar kamer, maar wat hard.

VYFDE TOONEEL.

FRANÇOIS, REINHART.

REINHART.

GAa Stoffel, zeg nu aan Konstance dat ze op 't klóppen
Van Meinsje, niet laat op te doen. Men moet haar
fóppen
Is 't moog'lyk. 't Werk was daar ten naaste by verbród.
Maar 'k zal 't wel maaken, dat ik de oude vrouw bedód.

STOFFEL, *binnen geweest zynde.*

Ik heb het haar gezégd, zy zal het doen.

REINHART.

't Ontkennen
Moet ons nu bystaan. Ik kan my niet wel gewennen
Tót logens, dan alleen tot loogens als ze in nood,
Om beste wil geschiên, al zyn die nóch zo groot.
Hoor: om dan met fatsoen zeer onbeschaamd te liegen,
Zo moet men zéggen, dat haar oogen haar bedriegen,
Dat ze oud en krank is van gezicht; en moet het zyn
Laat hier Konstance, slechts in plaats van Jakomyn
Verschynen. Ik zal haar dat zaakje wel ontleggen.
Pas jy maar, dat jy zégt, gelyk je my hoort zeggen.
Daar komt zy weer.

ZESDE TOONEEL.

MEINSJE, STOFFEL, REINHART.

MEINSJE.

JA wel, ja wel, 't is tovery!

Kon-

Konstance, lag en sliep en niemand was 'er by.
Ik zag en sprak 'er mee. Ja wel, 'k stae zo verwonderd;
Als óf 't te Keulen in myn ooren had gedonderd!
Hoe lyken zy men kaar. Wel wie had dat gegist.

STOFFEL.

So sicht man ja / das mehr gleich dan eigen ist.

MEINSJE.

Dat ik jou dóchter nou iens zien mogt.

STOFFEL.

Wil sie stehen /
Das kan gantz fuuglig / und so gleich geschehen /
Ich wil also balt henkommen fur die thuur.

ZEVENDE TOONEEL.

REINHART, MEINSJE.

REINHART.

GY geeft veel moeite, Meinsje, aan onze naagebuur.
Hy is een zeer groot Heer, een Graaf.

MEINSJE.

Wie zou dat droomen!
Wat doet hy hier?

REINHART.

Hy is hier onbekend gekomen.
'k Weet van zyn knecht ook, dat hy niet bekend wil zyn,
Zie daarom komt hy hier slechts in gemeene schyn,
En houdt maar een Lakei of twé.

MEINSJE.

Ja wel te weeten?
Is hy een Graaf, óf zo een ding?

REINHART.

Zyn goude kéten,
En penning op zyn borst, wyst zulks genoegzaam uit.

MEINSJE.

O Rein; wat bin ik bly, dat dit een Graaf beduidt.

REINHART.

Waarom?

MEINS-

MEINSJE.

Waarom? Ik zal de spaarpót van myn zeuntje
Anstukken smyten: nou dan key'ren das ien deuntje,
En koopen veur het géld ien penning. Kyk zyn peet,
Gaf hem ien ketting tót zyn pille gift. Zo weet
Ik onze Dirrikje ook mooi tót ien Graafte maaken,
Niet waer! wel kan ien menfch zo an ien Graaffchap raaken?

REINHART.

Zwyg stil daar komt myn Heer de Graaf weerom.

ACHTSTE TOONEEL.

STOFFEL, MEINSJE, REINHART, KONSTANTIA.

STOFFEL.

Mein kind
Wirt kommen / aber ich wil das ihr euch verbindt /
Das ihr von sie / von mir / van keinerhande sachen
An keinen menschen wohrdt und geplauder sollet machen.
Er ist mir högst daran gelegen.

MEINSJE.

Wel, men Heer,
'k Beloof het je, as ien vrouw mit eeren, op myn eer.

REINHART.

Ik ook.

STOFFEL.

Kom dan herfür.

MEINSJE, *ziende Konstantia, in de deur van Stoffel.*

Wel Heer dat is Konstancie.

REINHART.

Wel hoe! waar lykt dat aan?

MEINSJE.

Aan al de remonstrancie.

REIN-

REINHART.

Wat praat je Meinsje? wat? het lykt haar niet een zier;
'k Heb zo wel oogen in myn hoofd, als gy.

MEINSJE.

Kykhier!
Het lykt'er niet? Wat droes! hoe ken't heur meer gelyken?
Ze is eveliens gekled: men Heer, je zult het kyken.

STOFFEL.

Das wert ja men lich zien.

MEINSJE.

Maar hoe, 'k bin niet vergist
Het is Konstansje zélf, wat droelie? ja zy is't.
Konstansje? Juffrouw? Hoe! zy zwygt en lacht?

REINHART.

Geen wonder.
Verstaat deez' Neêrduitsch?

MEINSJE.

Wel daer schuilt de Drommel onder,
'k Gae Juffrouw haalen, kom, dan kenje zelf het zien.

REINHART.

Ras, na uw kamer toe, Mejuffrouw.

KONSTANTIA.

't Zal geschiên.

NEGENDE TOONEEL.

REINHART, STOFFEL.

REINHART.

NU zal 'er meerder naar myn gifling niet behoeven
Gedaan te zyn, als dat gy haar maakt te oversnoeven,
Ik zal je helpen, dat zy al het ongelyk
Der waereld hebbe, al geeft zy 't allerzekerst blyk.
Spreek hard, en houd je kwaad: gy moet je aan haar lellen,
Noch teemen steuren.

STOFFEL.

'k Zal dat zaakje heel wel ſtellen.
Vertrouw 't my toe, myn Heer: ik weet die oude kól,
Wel om haar ſtaert te doen omloopen als een tól.

REINHART.

Daar komt ze met Konſtancie.

TIENDE TOONEEL.

KONSTANTIA, MEINSJE, STOFFEL, REINHART.

KONSTANTIA.

IK doe nu jou begeeren.
Wat is 't nu?

MEINSJE.

O je zelt zo kyken, 'k wilt je zweeren.

KONSTANTIA.

Wat zal ik zien?

MEINSJE.

Men Heer, waer bleef jou dóchter daar?

STOFFEL.

Sie iſt nach binnen zu gegangen.

MEINSJE.

Ai lieve, vaar,
Ai laet ze tóch nóch iens uit kommen.

STOFFEL.

Narreryen.
Verirt ihr mich?

MEINSJE.

Neen tóch, 'k wil alle kweſti myen.
Hoor Juffrouw, tuſſchen ons, kyk, is een groot diſpuit.
'k Zeg dat jouw weezen ziet 'er eveleensjes uit.

STOFFEL.

Was des weſens! ſeyt ihr dol? was? darf man eben
Sie beyd' zu ſammen ſehen / kan man kein urtheil geben /

Ohne

Ohne dem / sie gleichen sich auff keiner weise nicht.

REINHART.

Neen, Meinsje, 't hapertje, geloofme, aan jou gezicht.

MEINSJE.

Was de één en de aar slechts hier, je zoudt gewis verstommen
Konstansje, zo as zy jouw lykt.

STOFFEL.

Zie wierd nicht kommen.

KONSTANTIA.

Wie lykt my zo?

MEINSJE.

Myn Heer zyn dochter.

KONSTANTIA.

Wat geef ik
Naar dat gelyken? mag ik niet een oogenblik
Wat rusten? moet gy me om die beuzelingen steuren,
In mynen slaap? Wat zal hier langer niet gebeuren?

STOFFEL.

Vertrey doch ons / es ist der Frauwen ongeduld /
Die zolche possen macht. Wir haben keinen schuld.
Nein Jouffer.

KONSTANTIA.

Meinsje, ik dorst dat nooit op jou vertrouwen,
Dat jy me op deeze wyz' dacht voor den gék te houwen,
Een weinigje gaat heen, maar dit gaat al te grof,
Doe 't op een ander tyd niet weêr. Met uw verlof
Myn Heer, ik gaa.

ELFDE TOONEEL.

STOFFEL, MEINSJE, REINHART.

STOFFEL.

Es muss nicht wiederum geschehen.
Hört ihr das wohl/ ewr weib/ will mir das nicht verstehen/
Ich nehmet übel auff.

MEINSJE.

Ja, had j'er bei te gaar
Gelyk doen zien, ik wed, je spraakt, als ik, men vaar.

STOFFEL.

Ich wil nicht länger von die narrereien hören/
Verstehest du das wohl / weib?

MEINSJE.

Hiel wel, 't zel niet meer beuren.

STOFFEL.

Kein enkel word von mir / noch meiner Tochter?

MEINSJE.

Neen.

STOFFEL.

Du hasts mir zugesagt.

MEINSJE.

Wis, wees maar wel te vreên.

STOFFEL.

Ich solte sonsten dich by meiner treu curiren
Dass du nicht wieder mich leichtfertig solst veriren.

REINHART.

Daar is Mêvrouw.

TWAALFDE TOONEEL.

KRISTINE, MEINSJE, REINHART, BASKE.

KRISTINE.

Wel meid, wat doeje hier op straat,
En met dien Heer hier naast in kwestie, óf in praat?

Hy

Hy ſchynt geſtoord. Ik zag ook dat hy jou begraauwde.
Wat was de reden?

MEINSJE.

Kyk de woorden, die hy kaauwde,
Verſtond ik niet, hy is een mof, of zo ien ding.
Hy zei niet veul, laet zien, hy zei, hy zei, en 't ging
Hem kluchtig óf; maar laet het Reintje jou vertellen,
Die weet het beter met die knoetery te ſtellen,
As ik ken doen, Mêvrouw, hy het van woord tót woord,
De hielen horlement, zo wel as ik, gehoord.

KRISTINE.

Wat was 'er Reinhart?

REINHART.

Zal zy haar belóften houwen
En ik de myne, geen van tweên mag 't u vertrouwen,
Waarom hy toornig was.

KRISTINE.

Jou geef ik 't toe, jy zyt
De dienaar van François; maar jou ſcheld ik niet kwyt,
Want jy zyt in myn dienſt, en zult my aanſtonts zeggen
Wat hier gebeurd is, en hoe dees affaires leggen;
Of ik beloof, dat ik 't niet pardonneeren zal.

MEINSJE.

Ja Rein, óf jy myn wenkt, óf toeknikt, 'k ben niet mal.
Wil jy 't gat uit, ik niet: wat geef ik na de moffen,
Al is het dat zy op heur geld en Adel ſtóffen,
Al binnen 't Graaven, en al willenze hier niet
Bekend ſtaen, ik ſteur me an gien ketting nóch gien klied,
Nóch gouwe penning, neen. Zou hy me wel wat geeven
As my Mêvrouw het gat uit ſchopte. Neen 'k moet leeven,
En ik heb hier ien hiel goed huis in. Hoor, Mêvrouw:
De Baviaan, die an de ſchutting mit ien touw
Gebonden was, raakt los, én zo 'k hem nae wouw kyken
Zag ik in 't huis hier naeſt, ien juffertje zo lyken

Nae jou Couzine, die vaſt ſliep, dat ei, en ei,
Niet beter nae mekaar ken lyken, nae ik zei
An Reintje, én buurman; die het niet gelooven wouden.
Ik zei dat zy lui 't mit heur eigen oogen zouden
Bekyken, as de Graaf zyn dóchter veur de deur
Deed kommen, én ik brócht 'er onze Juffrouw veur;
Maar niet gelyk. Daar uit is dit diſpuit gereezen,
Of zy mekaar van ſtal, van grootheid, en van weezen
Gelecken. Ik zei ja, en zy lui zeiden neen.
De Juffers gingen de ien nae de and're kwaed weêr heen.
Maar ik had buurman, eer zyn dóchter veur mogt kómen,
Belooven moeten, dat ik denken zou, nóch droomen,
An iemand, wie 't ook was, het alderminſt van hem
Of heur te réppen, dat hy met een fórſe ſtem
My toegraauwde, as jy juiſt op 't mat kwam en ons hoorde,
Mêvrouw.

KRISTINE.

Was 't hierom dat de Graaf hem zo verſtoorde?
Is daar zo veel aan vaſt óf zy me dat vertélt?

REINHART.

Meer als gy denkt Mêvrouw; daar kon een groot geweld
Van komen; 't is een Graaf, die onlangs hier uit Weenen
Gevlugt is, en nóch by geen menſchen is verſcheenen,
En niet bekend wil zyn, waarom hy is gevlucht;
Dies hy een haater is van praatjes, én gerucht,
Om hier incognito een poos te kunnen blyven.

KRISTINE.

Ik zal 'er niet een woord van zeggen.

MEINSJE.

Neen by lyven!
Je kent Mêvrouw niet, Reintje.

REINHART.

Ik ken jou al te wél,
Die zo veel ſpéls maakt met je teemen, én gelél.

KRIS-

KRISTINE.

Meid geen meer woorden. Wil je eens aan den Graaf gaan vraagen,
Zeg Reinhart, óf 't hem en zyn dóchter zal behaagen,
Dat *ma Couzine* en ik hem in zyn nieuwe huis
Congratuleeren?

MEINSJE.

'k Wed, Mêvrouw, dat dit kwanſuis
De boodſchap is, én dat je zélfs zélt willen kyken
Of bei de Juffertjes mekaar zo wel gelyken,
Gelyk ik zeg.

REINHART.

Mêvrouw, wat uur gelieft u dat
Ik vraagen zal?

KRISTINE.

Zo hy nu geen vizites had,
Vraag die het hem belieft.

REINHART.

'k Zal 't u ſtraks kenbaar maaken.

DERTIENDE TOONEEL.

REINHART, STOFFEL.

REINHART.

HEm, Stoffel, hem?

STOFFEL.

Alhier.

REINHART.

Mêvrouw weet alle zaaken
Door Meinsje.

STOFFEL.

Dat 's niet goed, het dwarsboomt ons begin.
Mêvrouw te fóppen, zo als Meinsje, heeft wat in.
Ze is arg én loos, én laat zo ligt'lyk zich niet doeken,
'k Vrees, dat zy alles naauw zal willen onderzoeken.

REINHART.

'T Is zéker. Zy wil jou vizites geeven ſtraks,
Of flusjes, én jou in het nieuwe huis as kaks
Congratuleeren.

STOFFEL.

Wel wat raad?

REINHART.

Hoe ſtaan de dingen,
Met Frans, én Jakomyn?

STOFFEL.

Myn dóchter weet te zingen,
Gelyk hy danſſen wil; én danſt, gelyk hy zingt.
Gy zult bekomen 't geen daar hy, én gy, na dingt.
Zy weet heel wonderlyk den gék de kap te vullen:
'k Denk dat zy beide ſtraks te ſaamen ſpeelen zullen;
Want Jakomyn die heeft een kaart gekommandeerd.

REINKART.

'T Is wonder naar myn zin. De ſtaat van zaaken keert
Heel ſchoon. Men moet Mévrouw ſléchts in de kamer leiden,
Terwyl zy bezig zyn te ſpeelen met heur beiden.

STOFFEL.

Ik dacht dat alles dan verbród was.

REINHART.

Ganſchlyk niet.
Dénk zelf, als zy François by Jakomyne ziet,
Hoe haar dat aanſtaan zal; voornaamlyk zoze in 't praaten
Afmeeten kan, dat zy malkanderen niet haaten;
'T Welk Jakomyn, zo 'k hoop, wel maaken zal.

STOFFEL.

Gewis.
Ik zal 't haar in het oor wel byten.

REINHART.

Wel dan is
Konſtancie de onze; 't zal met één dan klaarlyk blyken,
Dat zy en Jakomyn malkand'ren niet gelyken.

STOF-

STOFFEL.

Heer Reinhart, zal Mêvrouw ons wel gelooven?

REINHART.

Ja,
Zy moet: doe maar jou plicht, én roep Michiel hier.

STOFFEL.

'k Gaa.

VEERTIENDE TOONEEL.

REINHART, MICHIEL.

REINHART.

IK weet Michiel, je kent die alle beide taalen
Vry reed'lyk, maak die wel te kunnen koeterwaalen.

MICHIEL.

Zo wat myn Heer; heb in het allerminst geen zorg,
Voor my. Kornelis zal niet minder, 'k blyf u borg,
Zyn rôl ook treffelyk uitvoeren voor Notaris,
Hy heeft 'er drie jaar by gewoond. Was de inventaris
Van zyne schulden nu gereed, het werk was klaar.

REINHART.

Wat inventaris, neem jy die memorie waar,
Die zyne schulden, én zyn and're vuile feiten
Wel inhoudt; maar niet met partikulariteiten.
Het hoeft zo nét niet: doe jou best, betracht jou eer
Hier in.

MICHIEL.

Geloof me, 't zal aan ons niet haapren, Heer.

Einde van het Dêrde Bedryf.

VIERDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

KRISTINE, KONSTANTIA, REINHART, BASKE.

KRISTINE.

IK heb u menigmaal, dóch te vergeefs gebeden
Dat gy meer zwierig, en galanter u zoudt kleeden,
Maar 'k zie het is vergeefs, hoe ik u meerder bid,
Hoe gy het minder doet; fi! die fontange zit
Een halve pink te hoog. Is dat een kaper zetten?
Die ſtrik is veel te kort. Hoe hangen die manchetten,
Gy weet niet van wat groot gevólg die dingen zyn:
De Dames van 't Salét zyn hier in wonder fyn;
Zy weeten op een haar wat kapſels beſt pareeren,
Zy neemen nét in acht al wat kan dóen charmeeren;
Dat zyn de kunsjes om galands te winnen. Ha!
Op zulk een Dame heeft een ider 't oog, zo dra
Zy komt in het Salét.

KONSTANTIA.

Moei, ik kan niet ontkennen,
Dat gy 't verzócht hebt; maar ik kan my niet gewennen
Tót zo veel grillen als ik in de Juffers, die
De mode vólgen en 't Salét handteeren, zie
Een nét en zinlyk kleed, met mooije garnituuren,
Acht ik genoeg; maar zo veel fratſen, zo veel kuuren
Van nieuw fatſoen, en 't geen uit Vrankryk komen kan
Vind ik niet goed, ja 'k heb daar zelf een afkeer van.

KRISTINE.

Uw réde toont dat gy nóch veel zult moeten leeren.
Zo zyn zy al te maal die niet veel converſeeren
Met *le beau monde*. Nicht maak my tóch niet beſchaamd
Door zulk een ſlecht diſcours, by *la Comtes*, 't betaamt

Geen

Geen liên van kwaliteyt, die taal te voeren, waarlyk
Ik ben voor u bevreesd, gy zult al heel bezwaarlyk
't Gerequireerd poſtuur waar konnen neemen. 'k Ben
Dicht by de vyftig jaar, gy nóch geen twintig, én
Ik doe in een Salét, nóch met veel meerder graci
Myn compliment, als gy; ik lét wel op de ſpaſie
Van het vertrék, én daar doe ik myn paſſen na.
Ik zét myn voeten als ik op de ſtraaten gaa,
Heel proper op de maat. 'k Heb u doen leeren danſen
Om d'air te krygen én den regten zwier der Franſchen;
Maar, *a mon grand regret*, 'k zie geen verbetering.

TWEEDE TOONEEL.

MEINSJE, KRISTINE, REINHART, KONSTANTIA, BASKE.

MEINSJE.

Daar is de waaijer, en de ſtrik die boven hing
Op onze groote zaal.

KRISTINE.

't Is wel.

MEINSJE.

Nou zelje kyken.
Of die knoetin én ons Konſtancie niet gelyken.
Zy is...

KRISTINE.

Knoetin? ſpreek met meer omzigt en reſpect
Van zulke luiden.

REINHART.

Zy is een Graavin.

MEINSJE.

Je gékt
Daer ommers meê, wel, Rein, waer uit is jou gebleeken
Dat ze ien Graavin is? ik zag nooit daer van gien téken.
Ze had, toen ik 'er zag, gien gouwe ketting, nóch
Gien

Gien penning om 'er hals. Zy ien Graavin? wel tóch:
Zag jy de ketting?

REINHART.

Al draagt zy geen goude kéten,
Ze is evenwel Graavin.

MEINSJE.

Ik zal 'er zo wel heeten.
Ik zeg dan die Graavin, die zonder ketting gaet,
Die hier zo daadelyk geweeft is, aan de ftraet,
Gelykt nét op én top, van boven tót beneden,
Van hoofd tót voeten, en zy is nét zo befneeden,
Zo lang, zo kort, zo fmal, zo lyvig, én zo rank,
Zo vét, zo mager, nét zo zwart, zo bruin, zo blank,
Als onze Juffrouw, die Konftancie hiet, 'k wil zweeren,
Zo jyze by malkaar ziet in die zelfde kleeren,
Die zy ftraks alle bei an hadden, dat je zult
Daer in verdwaalen.

REINHART.

Maar 'k zeg Meinsje, 't is de fchuld
Van jou gezigt, jy dwaalt, jy bent hier door jou oogen,
Die reeds van ouderdom wat duifter zyn, bedroogen.

MEINSJE.

Mêvrouw zal 't zelve zien.

REINHART.

'k Wil 't ftellen aan Mêvrouw.
Jy hebt niet wel gezien, kom aan, wat zegje nou,
Ben jy 'er me te vréen?

MEINSJE.

Ik wilt 'er wel aan ftellen.

REINHART.

Ik ook.

KRISTINE.

Kom Nicht.

REINHART.

Belief 't je dat ik aan zal fchellen?

KRIS-

KRISTINE.

Ja.

Kristine en Konstantia gaan in 't huis van Stoffel.

DERDE TOONEEL.

REINHART, MEINSJE.

REINHART.

IS dat dan nu zo wel geklaard, zeg Meinsje, dat
Jy hebt de Graaf beloofd, toen hy jou ernstig bad,
Dat jy geen mensch van hem óf van de zaak zoud zeggen?
Nou hoort hy't, maar ik meen daar zal een huisje leggen.

MEINSJE.

Wat zou ik doen, toen myn Mévrouw dit zo verstond,
Ze wou dat ik het zey toen ze ons krakkeelen vondt.
Wat leidt me ook aan dien mof, wat geef ik om die knoeten.
Ik ben zyn meid niet, wis!

REINHART.

Ik meen hy zal jou groeten,
Indien hy jou maar eens krygt in zyn huis, je ként
Die moffe köppen niet; hy is zo wreed een vént.
Wie weet wat hy jou niet, krygt hy jou in zyn handen,
Zal leeren, zo hy jou op straat niet aan laat randen,
Ik stond niet in jou plaats om duizend gulden, ja,
Ik deed het om geen twé, 'k zou, waar ik gaa, óf staa,
Altyd vol angst zyn dat hy my mogt vinden.

MEINSJE.

Heden!
Wel Rein, ik word zo bang, dat my van vrees de leden
Zo beeven as of ik... Och! 't is met myn gedaen,
Daer is de mof! wat raedt?

REINHART.

Wil ras na binnen gaan,
En sluit de deur in slót; ik zal zyn gramschap trachten,
Indien het moog'lyk is, een weinig te verzachten.

VIER-

VIERDE TOONEEL.

REINHART, STOFFEL.

REINHART.

DE deur is toe, vrees niet dat zy weer komen zal,
Ik heb daar voor gezórgd; hoe ſtaat het binnen al?

STOFFEL.

Naar wenſch. De Moei zag vreemd dat zy'er Neef ontmoette
By myne dóchter, die zy zeer eerbiedig groette:
Zy zwol van ſpyt, als zy zag dat hy Jakomyn
Toelonkte, én blyken liet aan haar verloofd te zyn.

REINHART.

Zyn zy verloofd?

STOFFEL.

Ja tóch. Ook heeft ze hem tien Dukaaten
In 't ſpeelen afgeknerpt; én naa wat min'lyk praaten,
Kreeg ze een orlogie van den gék op trouw, en zy
Gaf hem weer in de plaats een groote ring, dien gy
Haar hebt gegeeven, om aan haare pink te ſteeken,
Ze hadder twee die net malkanderen geleeken,
Je weet het nu wel, 't is die Amesfoorder ſteen;
Hy pryſt die hoog, en zou wel wedden dat 'er geen
Zo ſchoone ring niet is te krygen: 'k Moeſt vertrekken,
Zo ik de zaak niet door myn lachchen wilde ontdekken;
Het is onmoogelyk zich in te toomen; want
Zy maakt het wonderlyk! dan kuſt hy eens haar hand
Dan legt hy op zyn knie, én bid dat zy de gratie
Hem gunn' van eenen lonk; dan houd ze 'er reputatie
Gelyk als een Graavin; dan viert ze 'em weer wat bót.
Zy weet 'er ongemeen te voegen naar dien zót.

VYFDE TOONEEL.

MICHIEL, REINHART, STOFFEL.

MICHIEL.

MYn Heer, ze zullen gaan.

REINHART.

Ras Stoffel dan na binnen,
Dit werk moet uitgevoerd, gelyk als wy 't beginnen.

STOFFEL.

Ik zal 't wel klaaren.

ZESDE TOONEEL.

REINHART, MEINSJE.

REINHART.

KOm nu maar weer voor den dag

MEINSJE.

Ik weet niet óf ik 't wel durf waagen, Rein, hy zag
Zo wreed.

REINHART.

Hy is al weg, én heeft het jou vergeeven!
Dóch op conditie dat, zo lang als jy zult leeven,
Jy van zyn dóchter, nóch van hem meer reppen zult;
Indien je dat belooft, vergeeven is de ſchuld.

MEINSJE.

Ik zal myn leeven niet van hem een woord meer ſpree-
ken
Als met Mévrouw.

REINHART.

Hy zegt dat hy het ook zal wreeken,
Indien hy anders hoort.

MEINSJE.

Maar Rein; nu zyn we allien,
Biecht iens recht op, én nae jou conſekwentie; mien
Jy zelve niet dat wy Konſtantia flus zagen

Dae

Daer naest? kom antwoord ieus ter deegen op myn vraagen.

REINHART.

Wel Meinsje, ben je slecht? ging jy niet zelf terstond
Na haare kamer, daar jy zelf Konstantie vondt?

MEINSJE.

Geleek de Juffrouw, die wy zagen, dan Konstancy
Niet op en top? ja om heur heele kontenancy?

REINHART.

Neen zeg ik nóch, je droomt.

MEINSJE.

Neen? én ik zeg je ja;
Maar daer's Mêvrouw, die zel ons scheiden.

REINHART.

Ha, ha, ha!

ZEVENDE TOONEEL.

STOFFEL, KRISTINE, REINHART, KONSTANTIA, MEINSJE.

STOFFEL.

Ick bin euch obligirt: sie wöll's nicht übel deuten/
Dass ich sie nicht tractier/ geleich men solche leuten
Verschuldigt ist.

KRISTINE.

Myn Heer, wy zyn zeer wel voldaan.

ACHTSTE TOONEEL.

KONSTANTIA, KRISTINE, MEINSJE, REINHART.

KONSTANTIA.

Moei maakte 't kort, ik dacht niet dat je nóch zoud gaan.

KRISTINE.

Ik kan niet langer zien François uitspoorighéden;

Heb

Heb ik voor heenen hem geacht, nu heb ik reden
Om hem te haaten, dien ondankbren; maar ik zweer,
't Zal hem berouwen, Nicht. Hoe, zonder dat hy de eer
My aandoet van één woord te vraagen óf te zeggen,
Zich te verlooven; ja dat 't slimst is, steeds te leggen
En lellen aan myn hoofd dat ik u trachten zou
Te disponeeren, dat gy eind'lyk wierdt zyn vrouw?
Nóch gift'ren heeft hy my geklaagd, dat gy zyn zinnen
Op hól bragt; wyl gy hem niet weder woudt beminnen
Wie weet ook óf het niet uit desperatie is,
Dat hy met *la Comtesse* is in verbindtenis?
Ja dat zal zéker zyn; *Cozine* zulke grillen
Richt gy al uit, nu zou men ligtelyk wel willen
Dat dit niet voortging.

KONSTANTIA.

Moei ik gun hem zyn Graavin.
Geloof, ik heb voor hem min liefde, als tegenzin.
Hoe, zulk een lósból zo ten eersten hoop te geeven
Van trouwbelóften? neen. *Ma tante*, ik weet wy leeven
Wel in een tyd, en land, daar lange vryery
Niet meer de mode schynt; maar echter moogen wy
Wel eens beproeven, door ons weigerig te houden
Of 't ernst is; 't grootste deel der jongelingen zouden
Wel meenen dat het zo behoorde, en ligt daarnaa
't Ons wel verwyten dat men stond gereed zo dra
Als zy maar spraken. Voeg hier by nóch in 't bezonder
Dat ik meer reden heb als and're, 't kwam my wonder
En vreemd te voore, dat ik niet het minste woord
Kon spreeken, niet kon doen, óf Neef die had 'er voort
Veel op te zeggen. Als de vryers recht beminden,
Heb ik gehoord, dat zy geen fouten zouden vinden
In hun meestressen: want de liefde ziet geen leed.
Gelyk ik ook geloof dat Moei dit spreekwoord weet.

KRISTINE.

Zoudt gy dan ligt wel zyn met hem in de echt getreeden?

KONSTANTIA.

Dat weet ik juist niet; dóch dat zyn vergeefse reeden,
Want hy is nu verloofd.

KRISTINE.

'k Meen echter, zo je u maar
Wat minnelyker toont, dat hy in plaats van haar
U trouwen zal.

KONSTANTIA.

Geensins, 'k heb flus my zo gedraagen,
Dat hy met recht niet kan van myne ſtraf heid klaagen.

KRISTINE.

Toon u wat vrind'lyk in myn tegenwoordigheid;
Contrarieer my niet voor al.

KONSTANTIA.

Ik ben bereid
Te doen wat Moei gebiedt.

MEINSJE.

Ik kan niet langer duuren:
Mêvrouw, je komt nou uit het huis van onze buuren,
Wat dunkt je, wie heeft nou van ons gelyk? kost jy
Haar uit malkander tóch wel kennen van naeby?

KRISTINE.

Wel ja, een blinde zelfs zou daar verſchil in merken.
Wat malligheid komt jou in deeze dwaaling ſterken?
Nicht is veel korter als de dóchter van myn Heer
De Graaf; weg, zy gelykt, zeg ik, haar alzo zeer
Als jy myn Nicht gelykt: ze is bruin van haair en oogen,
Nicht, in het tegendeel, is blond.

MEINSJE.

Je bent bedroogen,
Je hebt verkeerd gezien, Mêvrouw 't is zeker waer.
Dat jy abuis hebt; zeg was zy niet blond van haer,
Zeg, Rein, je weet het wel?

REINHART.

Ze is bruin; 'k zei wel te vooren,
Dat jy had mis gezien, maar 't zeggen was verlooren.

Hoor,

Hoor, Meinsje, jy wordt oud, jou oogen zien zo klaar
Niet als vóór deezen; dat is al de schorting; maar
Jy slacht al de ouwe lui, zy willen het niet weeten,
Ze worden boos als zy eens worden oud geheeten.

MEINSJE.

Ja wel ik!..

KRISTINE.

Jy hebt flus jou bril niet op gehad,
't Gezicht word duister: want ik zeg je nóch eens dat
Zy niet naar Nicht gelykt.

MEINSJE.

Ja wel wat mot ik lyen!
Myn oogen duister? neen, 'k laet 't hachje zo niet glyen,
Zou ik niet kennen zien, dat is ien zótte kuur
Ja wel ke daer, ik word schier uit men tureluur.
Om jou te toonen dat ik nóch niet hoef te brillen,
Geef my ien boek, of brief, zo asje zelf zelt willen,
Ik zel het leezen, ik kan zien én hier van daen.
De kommesaal die Rein daar op zen kin het staen
Zien dat de blinde lui? én op Mêvrouw heur wangen,
Zie ik ien droppel nóch van dat blankétsel hangen,
Dat zy te nóchtend daer op smeerde.

KRISTINE.

Wel ik raas!
De meid word dol én speelt hier onbeschaamd de baas.
Zwyg; pakje goed by een, gy zult aanstonds vertrekken.

MEINSJE.

Mêvrouw, ik bid, hoor....

KRISTINE.

Wat Mêvrouw? met my te gekken,
En loogens op de mouw te spelden? pakje weg,
Kom nooit in myn gezigt, én doe gelyk ik zeg.
Blankétsel! niemand heeft ooit dus van my gesprooken.

KONSTANTIA.

De sloof wordt oud, het heeft haar aan 't gezicht ontbrooken.

REINHART.

Geloof jy nu nóch niet dat jou gezicht vergaat?

MEINSJE.

Je maakt me zinneloos met zulke zótte praat.
Ik ben niet blind, ik zie zo wel gelyk veur deezen;
Ik zou eer zeggen datje zelver blind mot weezen,
Ik zie het minſte ding, daer ſteekt een bosje haer,
Dat grys is, uit Mêvrouws Kornét, is dat niet waer?
Ben ik nou blind?

KRISTINE.

Wat grys? ik ben niet grys.

MEINSJE.

Laet kyken
Mêvrouw, 't is zeker waer; hier uit zel kennen blyken
Dat ik wel zie.

KRISTINE.

Wel hoe óf 't langer lukken zal.
Gaa voort uit myn gezicht; ik zie de meid wordt mal.

MEINSJE.

Mêvrouw...

KRISTINE.

Zwyg ſtil, ik wil geen woord meer van je hooren.

KONSTANTIA

Moei 't is niet waerdig u daar over te verſtooren.

KRISTINE.

Niet ſtooren? hoe ik grys? je zult nóch deezen dag
Vertrekken, ben ik grys?

MEINSJE.

Mêvrouw, 'k bid dat ik mag...

KRISTINE.

Ik wil niet hooren, je zult daadelyk vertrekken,
Hier helpt geen bidden, zal jy zo ſtout met my gekken;
Met my! geen meer reſpect te draagen? voort gaa weg,
Kom nooit weer in myn oog, doe daad'lyk 't geen ik zeg.

MEINSJE.

't Is wél ik gae, maar jy meugt ook verzékerd weezen

Dat

Dat ik niet zwygen zel, 'k zel ook ien boekje leezen,
Ik zel an alleman ontdekken dat jy jou
Altyd blankét, én ſmeert, al bin jy ien Mêvrouw,
Dat ſcheelt me niet, zou ik daerom niet zeggen meugen
Dat jy al grys bint? wel ke daer, het is gien leugen!
Ik zeg het jou nóch iens, Mêvrouw, je bint zo grys
Gelyk ien duif, en zo je wilt dat ik 't bewys,
Buk maar iens neer, 't zel in je nek zo daad'lyk blyken.
Je bint al oud, en woudt noch gaerne jong gelyken.
Je bint wel zeſtig jaar...

KRISTINE.

Wel is 'er dan geen raad,
Om deeze meid...

REINHART.

Zwyg ſtil, ik zegje datje gaat.

KONSTANTIA.

Zwyg, Meinsje, zwyg

MEINSJE.

't Is goed, ik zel vaſt uit de hoeken,
Myn goed, én kleeren in myn kiſt by ien gaen zoeken.

NEGENDE TOONEEL.

KRISTINE, KONSTANTIA, REINHART.

KRISTINE.

IK ben 'er van ontſteld, is zy zo aſſurant?
Dat is een meid! 'k geloof dat ze in het gantſche land
Geen weerga heeft; ik grys? ja wel, 'k verlies myn zinnen,
En zyn wel zeſtig jaar? wat mag dat beeſt beginnen,
Ze zal voort uit myn huis.

KONSTANTIA.

Moei heeft gelyk.

KRISTINE.

Zal zy
Zo ſpreeken? zulk een klein reſpect my toonen? my?

KONSTANTIA.

Spreek zachjes Moei, ik zie *Couzin* na ons toe komen
Van zyn Graavin; hy heeft zyn afscheid ras genomen.

TIENDE TOONEEL.

FRANÇOIS, KRISTINE, KONSTANTIA, REINHART.

FRANÇOIS.

MOei, pardonneer my, en gy ook *Couzine*, dat
Ik u zo daadelyk niet conduiseerde; ik had
Met *la Comtesse* zo een onderhoud begonnen,
Op een heel raar *sujet*.

KRISTINE.

Dat heeft hy wel verzonnen.
Was 't zulk een raar *sujet*?

FRANÇOIS.

Voor zeker, *par ma foi*,
Iets wonderbaarelyks, iets vreemds, *ma Tante*, *Eh quoi*?
'k Zie *ma Couzine* lacht.

KRISTINE.

Ja zulk een groot genoegen
Vindt zy in uw discoers, zy zal zich zelve voegen
Naar myn believen, zy zal u met meer vermaak
Aanhooren dan voorheen, zy krygt nu grooter smaak
In al uw hoofsche zwier, en zal van u graag leeren,
Hoe dat men aan het hof *gentil* moet converseeren;
Zy estimeert u. Heeft ze uw flus niet meer faveur
Getoond?

FRANÇOIS.

In al den tyd dat ik haar Serviteur
Geweest heb, ben ik nooit zo *doux* van haar ontfangen
'k Ben haar verobligeerd.

KRISTINE.

Het zal van u afhangen
Nóch verder in haar gunst te dringen, ik blyf borg

Voor

Voor *ma Couzine*, zyt geruſt op myne zórg.
Ik zal haar zien voor u geheel te diſponeeren.
Zy zal...

FRANÇOIS.

Je vous rends grace. Ik zal u declareeren
Un grand ſecret, een zaak die my zo daad'lyk is
Gerencontreerd, een zaak daar myn behoudenis
En myn fortuin aan hangt, *je ſuis de tout le monde*,
Le plus heureux; maar ik deed ook zeer groote zonde,
Om u myn Nicht nóch als galand te dienen, én
My te engageeren met een and're Dame, 'k ben
Alreeds geengageerd.

KRISTINE.

Hoe gy u engageeren?
En zonder my?..

FRANÇOIS.

Ik bid laat ik my excuſeeren,
Ma Tante, ik weet dat gy 't, nóch uw *aimable* Nicht,
Niet kwaalyk neemen zult: 't is waar het was myn pligt
Uw raad te vraagen, voor aleer dat ik die zaaken
Zo ver pouſſeerde.

KRISTINE.

Maar engagement te maaken,
En tóch met wie?

FRANÇOIS.

Met *la Comteſſe*, *mon eſpoir*.

KRISTINE.

Met *la Comteſſe*? wel ik zal u myn *pouvoir*
Ook toonen op myn beurt.

FRANÇOIS.

Ik bid u hoor my ſpreeken,
'k Verzeker u...

KRISTINE.

Ik wil myn hooſd niet met u breeken,
My ata ffront te do en?

FRANÇOIS.

Verſtaa...

KRISTINE.

'k Wil niet een woord
Meer van u hooren, zo gy uw belóften voort
Niet wederom herroept.

FRANÇOIS.

Ah quelle impertinence;
Een Graafſchap is my veel meer waart als Nigt Konſtance.

KRISTINE.

Inpertinente, is dit de loon voor alle vlyt
Die ik heb aangewend? Ach welk een groote ſpyt!
Ik heb uit Zeeland hier Konſtantia doen komen,
Omdat ik by my zelfs voor lang had voorgenomen,
Indien het moog'lyk was, u beyde door de trouw
t'Saam te verbinden, opdat namaals daar door zou
De aaloude Adel van ons ſtamhuis als voor heenen,
Ja met meer luiſter als die immer heeft geſcheenen,
Uitblinken. Heb ik niet Konſtantia belét;
Ondankb're, dat zy zou zich zelf verbinden, met
Heer Eelhart, die ik hoor van treffelyke vrinden
En middelen te zyn, 'k wiſt dat ze elkaar beminden.

FRANÇOIS.

Ma Tante, de Adel van ons ſtamhuis zal meer glans
Verkrygen door myn echt met *la Comteſſ*', die kans
Dócht my dat aan ons huis, én my te groot een voordeel
Belooſde, om af te ſtaan, ik ſtél het aan uw oordeel,
Hoe een Graavin? Ik weet, ſchoon gy't my reprocheert,
Ma Tante, dat gy myn verkiezing applaudeert.

KRISTINE.

Gy zyt verdwaald; ik u verkiezing applaudeeren,
'k Zég dat gy uit myn huis terſtond zult delogeeren.

FRANÇOIS.

Fiat *donc*, *deloger*; in 't Heere Logement
Is plaats genoeg, men zoek' een kruyer hier omtrent?

REINHART.

Is 't ernſt?

FRAN-

FRANÇOIS.

Zo daadelyk zult gy 'er een gaan haalen,
Dat hy voort met u komt, ik zal hem wel betaalen.
Je suis vôtre Valet.

KONSTANTIA.

Ik blyf u dienares.

KRISTINE.

Zie toe!

FRANÇOIS.

Om onze Nicht verlaat ik geen *Comtés*.

ELFDE TOONEEL.

FRANÇOIS, *zingende*, *Fille Bergere &c.* REINHART.

FRANÇOIS.

Par bleu, ik wil geen meer *reproches* hier verdraagen,
Zaagt gy wel hoe *ma Tante* en *ma Couzine* zagen?
Voila mon drole, 't geen ik jou heb voor geſpeld.
Je l'ai bien deviné. Hoe waaren zy ontſteld?
Ik heb jou wel gezeid dat ik noch eens zou toonen
Aan *ma Couzine* wie dat zy had durven hoonen.
La ſotte beſte hoe? het zal een *grand depit*,
En hartzeer zyn voor haar, als zy my trouwen ziet.
Zo maakt men zyn fortuin! Ach dat 's te kunnen leeven:
C'eſt avoir de l'eſprit; dat kan het bloed ons geeven.
Nu ziet ge 't onderſcheid, ſlus koſt je 't niet verſtaan.
Was ik geen Edelman, zy had het nooit gedaan.

REINHART.

Myn Heer gy hebt beloofd een man van my te maaken:
Zo ik in dienſt koſt van myn Heer den Graaf geraaken?

FRANÇOIS.

Dat hebje wonder wel bedócht, heel goed, *bon*, *bon*,
'k Bekén het Reintje, dit 's *une belle occaſion*,
Om jou in zyn faveur heel diep te inſinueeren.

REINHART.

Waar meê?

FRANÇOIS.

Gaa wil hem jou *services* óffereeren,
Hy heeft my flus verzócht dat ik hem zenden zou
Een Nederlander, die ik kende voor getrouw,
Hy zoekt een Hollandfch knecht, 'k zal voor jou *cautie* blyven
Van jou getrouwigheid, en verdere bedryven,
Gaa affureer hem dit.

REINHART.

'k Ben uw verpligt, myn Heer,
Voor deeze groote gunft, en dank uw hart'lyk zeer,
'k Gaa dan met uw verlóf, en 'k hoop ik 't wel zal maaken
Met den Heer Graaf...

FRANÇOIS.

Ik wenfch fuccés aan uwe zaaken,
Kom met me in huis, én zoek me al myn bagage ftrak
Byéén, opdat ik my op 't fpoedigft' heenen pak.
Maar waar 's de kruyer?

REINHART.

'k Zal hem zenden, gaa maar binnen.

TWAALFDE TOONEEL.

REINHART *klopt*, KORNELIS *doet open*, MICHIEL.

REINHART.

RAs, roep Michiel, 't is tyd, je lui moet ftraks beginnen,
Of hy ontfnapt ons ligt. Heb je al je zaaken klaar?

MICHIEL.

Wy zyn gereed, kom voort Kornelis.

REINHART.

Neem hem waar.

Reinhart gaat om de kruyer.

Einde van het Vierde Bedryf.

VYF-

VYFDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

FRANÇOIS, KRISTINE, KRUYER, *tegelyk met haar uiten huis komende, én een paar pistoolen, laerzen, een valies, en een Mantel op de kruywagen leggende.*

FRANÇOIS.

HOla! *prens garde*, myn pistoolen niet te stooten.
Je suis fort obligé voor 't geen ik heb genoten,
Ma Tante; krui maar na het Heere Logement.

KRISTINE.

Couzin 'k raa u nóch eens, zo gy te raaden bent.
Bedenk wat dat je doet, het zal je wis berouwen.

FRANÇOIS.

Dat gaa zo 't wil, ik hoop met *la Comtés* te trouwen.

KRUYER.

Mêvrouw mag ik wel in de buurt een pak óf vier
Met goed ophyssen? ik ben daadelyk weer hier.

KRISTINE.

Ja loop maar heen.

FRANÇOIS *tegen de Kruyer.*

Maar maak dat jy jou niet doet zoeken,
Ik ben vry haastig, *en par bleu* ik raak aan 't vloeken...

KRISTINE.

Hy is zoo kwaad niet, loop, want *mon Couzin* zal licht
Hem nóch bedenken eer hy affcheid neemt van Nicht.

FRANÇOIS.

Non par ma foi!

KRISTINE.

Maar zie wat willen deeze luiden?

TWEEDE TOONEEL.

KORNELIS, *als een Notaris met eenige papieren in de hand*, KRISTINE, FRANÇOIS, KONSTANTIA, MICHIEL *als een Franschman.*

KORNELIS *tegen Michiel.*

Hier zou het moeten zyn, naar dat zy ons beduiden.
Woont in dit huis Mêvrouw Kristina?

KRISTINE.

Ja.

KORNELIS.

Myn Heer François, haar Neef woont by haar?

KRISTINE.

Wel.

KORNELIS.

Indien ik de eer
Mogt hebben, 'k wenschte hem een enkel woord te spreeken.

KRISTINE.

Dan komje recht van pas.

FRANÇOIS.

Wat mag dat vólk ontbreeken?

KRISTINE.

Dat moet men hooren, maar ik loof niet naar ik uit
Hun weezen speur, dat hunne aankomst veel goeds beduidt.

FRANÇOIS.

Wel nu wat brengen zy?

KRISTINE.

Wel wouje dat ze iets bragten?

FRANÇOIS.

Het mogt'er ligt naar zyn.

KRISTINE.

Laat haar niet langer wachten,
Het

Het ſchynt zy hebben haaſt.

KORNELIS.

Myn Heer zyt gy de man
Dien wy hier zoeken?

FRANÇOIS.

My? óch, ik weet nergens van.
Wie zoekje vrind? ken jy me? óf hebje ons iets te zeggen?
Zo maak het kort.

KORNELIS.

'k Heb iets dat ik u voor moet leggen.
'k Ben een Notaris.

FRANÇOIS.

Ha! dewyl u is bericht
Dat ik met *la Comtés* zal trouwen, komje ligt
Om my te bidden, dat ik u zou employeren
Om 't Huwelyks Contrakt voor my te minuteren.
Ik zweertje, daar 's myn hand.

KORNELIS.

Myn Heer dat was het niet.

FRANÇOIS.

Wat dan?

KORNELIS.

Ik zal het u voort zeggen.

FRANÇOIS.

Fluks, gy ziet,
Ik word gewacht; óf brengt gy geld? allons, laat hooren.

KORNELIS.

Deez' man komt van Parys.

KRISTINE.

Hoe klinkt hem dat in de ooren.

FRANÇOIS.

Wat meer?

KORNELIS.

Hy 's door een brief aan my geäddreſſeerd,
En heeft een volmagt, voor getuigen gepaſſeerd.
Om u te vraagen uit de naam van vyf Mêvrouwen,

Die

Die je elk bezonder hebt beloofd te zullen trouwen,
Of gy begeert dat zy met kinderen met al
Hier zullen komen, om die trouw te vieren, 'k zal,
De prokuratie, als wy voor de Heeren komen,
U toonen.

KRISTINE.

Wie zou ooit van zulke dingen droomen,
Is 't moogelyk? ja wel!

KONSTANTIA.

Maar Moei ik sta als stom

KORNELIS.

Ik heb nóch niet gedaan.

FRANÇOIS *tegen Krisline.*

Geloof je dit? waarom?

KORNELIS.

Wy hebben volle magt u in arrest te zetten
Zo gy my straks niet télt drie duizend pistoletten.

KRISTINE.

Wel!

FRANÇOIS.

Wel van wien hebt gy die prokuratie?

KORNELIS.

Ze is
Van een Monsieur Kabot, 't is een banquier, die...

FRANÇOIS.

... Mis.
Ik ken zo geen Banquier, ik ben hem ook niet schuldig.
Is raas van ongeduld. Durft gy...

KORNELIS.

Niet onverduldig.
Hy woont, laat zien, het is...zo in een naauwe straat,
Ik zal u zeggen waar uit deeze schuld ontstaat;
Hy heeft verscheide van uw crediteurs doen tellen
Een som, waar voor zy hem in handen moesten stellen
Uw Obligacien, wyl hy in deeze stad
Wat meerder vrinden, en korrespondenten had.

FRAN-

FRANÇOIS.

Wat crediteuren?

KORNELIS.

Hoor: het is een resje t'zaamen.

FRANÇOIS.

Wat resje?

KORNELIS.

Ik heb juist niet onthouden al die naamen.
Althans Doktooren, én Tandtrekkers, Orvitaan,
En Chirurgyns, zag ik ook onder and'ren staan,
Elk van die had u van een zwaare kwaal geneezen,
Van die Spanjolos, zo 'k de naam wel heb geleezen.

FRANÇOIS.

Wel nou is 't anders niet? een schoone bagatél!

KRISTINE.

Wat grouwlen hoor ik?

KONSTANTIA.

Moei, wie zou dat denken? wél.

KORNELIS.

'k Moet antwoord hebben; of gy my zult konsenteeren
Of niet, opdat ik my hier na kan reguleeren.

FRANÇOIS.

Wat konsenteeren, he?

MICHIEL.

Oui, zó mot ze zék,
Of ze zou protesteer.

FRANÇOIS.

Snoer jy altyd den bek
Verrotte waal!..

MICHIEL.

Mort bleu!

KORNELIS.

Laat my maar met hem spreeken.

FRANÇOIS.

Ik mag myn hoofd niet met die beuzelingen breeken.

KOR-

KORNELIS.

Hoe! beuzelingen, Heer. Hebt gy dan niet gehoord
Wat ik gezegd heb? ik zeg u dat gy me voort,
Zult moeten tellen achtentwintig duizend gulden.

KRISTINE.

Wat hebt gy in Parys gemaakt zo groote ſchulden?

FRANÇOIS.

Wel lieve deugd wat's dat?

KRISTINE.

Hoe, vraagje wat is dat?
Acht gy zo grooten ſom niet meer?

FRANÇOIS.

Ma Tante, wat
Zou ik dat achten? dat is niet de pyne waardig
Om van te ſpreecken.

KONSTANTIA.

Wel *Couzin* dat vind ik aardig.

FRANÇOIS.

Ik acht die ſom niet meer als gy een Dukaton.
't Is wel gebeurd dat ik met een maal *Va*, meer won.
Ook wel verloor.

KORNELIS.

Kom, kom, gy moet my ſtraks betaalen?

FRANÇOIS.

Wel ja.

KORNELIS.

Maar op deez' dag, zie daar moeſt niet aan faalen

KRISTINE.

Zou Neef u deezen dag zoo merkelyke ſom
Nóch tellen?

KORNELIS.

Ja Mêvrouw, gewis hy moet. Kom, kom
Monſieur, laat ons op ſtraat niet raazen nóch niet kyven,
Ik zal zo dadelyk 't proteſt voor u gaan ſchryven,
In deeze ſtad is recht, ſchoon hy de ſchuld ontként.
Wy vinden hem hiernaa wel in zyn logemént.

DER-

DERDE TOONEEL.

KONSTANTIA, KRISTINE, FRANÇOIS.

KONSTANTIA.

Wat dunkt u Moei?

KRISTINE.

Hy wacht nóch wel wat meerder dagen,
En krygt hy't dan nóch maar, zo heeft hy niet te klaagen.

FRANÇOIS.

Vous riez, bon. Ik zal ook lachchen *a mon tour*,
Als ik getrouwd zal zyn met *la Comteſſe*, *un jour*.
Haar inkomſt zal my haaſt gelegenheid fourneeren
Om al dit lachchen, en dit ſchamperlyk raljeeren,
Nóch eens hier naa u weêr te brengen in den zin.

KRISTINE.

Zou ik niet lachchen? gy roemt zo van die Graavin,
Het is al *la Comteſſe*, als óf ze al had beweezen
Het Graafſchap van haar vaâr; men heeft wel meer voor deezen
Gezien, dat iemand hier hoog opgegeeven heeft,
Die in zyn vaderland had van den ploeg geleefd.
Wat zékerheid hebt gy dat zy 't niet heeft geloogen?
Daar zyn wel gaauwer lui op deeze wys bedroogen.

FRANÇOIS.

En quoi, ma Tante? quoi? meent gy dat ik niet kan
Aan iemand zien, óf hy een Vórſt, óf Edelman,
Un Duc, un Prince, un Comte, óf burger is; de trekken
Van 't weezen kunnen my dat *ſur le champ* ontdekken.
Wel aan, ik zou zo lang zyn *à la Cour* geweeſt,
En dat niet kunnen zien? wees daar niet voor bevreeſd,
Je vois cela d'abord, & vous me faites rire.
Elle eſt Comteſſe, oui, cela s'entend ſans dire,
Zy hoeft geen blyken van haar ſtaat en Graaf'lykheid;
Haar weezen toont het klaar, *pour moi*, ik ben bereid.

Haar onder eeden *un certificat* te geeven,
Dat ze een *Comteſſe* is: Ah! zy weet *gentil* te leeven.
Je vous aſſure, dat de Graafelyke ſtaat,
By haar *ayeuls*, voor lang al in den hoogſten graad
Gevoerd is, ik kan dat zo zéker in haar handen
En oogen zien, dat ik daar voor wel durf verpanden,
Myn hoofd.

KONSTANTIA.

Ah! *mon Couzin* .. gy waagt u hals te ligt

FRANÇOIS.

Non, *ma Couzine*, *non*, ik gaa vaſt op myn gezicht;
En daarenboven heeft zy my een preuf gegeeven,
Dat my geen twyfeling meer over is gebleeven.

KRISTINE.

Wat preuve?

FRANÇOIS.

Un Diamant, die haar meer komt te ſtaan,
Dan duizend Dukatons, zie, ik heb die nóch aan.

KRISTINE.

Maar hebt gy al verſtand van ſteenen en van ringen?

FRANÇOIS.

Que me demandez vous? zeg tóch eens van wat dingen
Heb ik geen kennis? 'k Ben in alles geverſeerd,
En in Juweelen is geen menſch die my paſſeert;
Ik ken de fouten, 'k weet hoe dat me een ſteen moet zetten:
'k Heb in Parys alleen wel duizend piſtoletten
Aan Diamanten, en Juweelen geſpendeerd.

KONSTANTIA.

Wat deedt gy daar meê Néef?

FRANÇOIS.

Wel ik heb die vereerd
Aan Dames, Nicht; hoe dat verſtaat zich zonder vraagen.

KRISTINE.

De Juweliers, geloof ik, dat u gaerne zagen?

FRAN-

FRANÇOIS.

Oui da, par la mort.

KRISTINE.

Zy hadden groot gelyk,
Zy worden in het kort van zulke kooplui ryk:
Zo gy een valschen steen zo hoog by hen waardeerde,
Als hier...

FRANÇOIS.

Hoe valsch?

KRISTINE.

Ja dien u *la Comtes* vereerde,
Is valsch.

FRANÇOIS.

Comment!

KRISTINE.

Het is een Amersfoorder steen.

FRANÇOIS.

Ik lach om Amersfoort, *ma Taute!*

KRISTINE.

't Is 'er een.

FRANÇOIS.

Ah, Vous avez raisun. Dat hebje niet vergeeten,
Maar de Amersfoorder zyn de beste, moet je weeten.
Mais quoi? vous riez.

KRISTINE.

Wel wie óf niet lachchen zou
Om zulk een dwaasheid! Neef, nu zie ik dat ik jou
Niet recht gekend heb, want nu toont gy uw gebréken;
'k Zie gy weet nérgens van, en wilt van alles spreeken;
Wat mensch, 'k zwyg Juwelier, was ooit zo zeer ontzind,
Dat hy de steenen die men te Amersfoort veel vindt,
Nóch hooger achtte als die wy uit het Ooften krygen.

FRANÇOIS.

'k Zal me expliceeren, zo gy maar zo lang wilt zwygen.
Ik zeg dan Amersfoort, een Stad dicht aan de zee,

Ma Tante... Le Ocean... het heeft een schoone Ré,
En grénst aan Pérsië, daar vindt men Diamanten,
Zo schoon.. dit magtig volk zénd, dikwils hun gezanten,
In Ambassade...

KRISTINE.

Hoe nóch slimmer? Amersfoort
Legt dat in Pérsie? Wel wie heeft ooit gehoort,
Van zulk een stoutheid; dat gy nóch veel op durft geeven
Van Vrankryk, dat gaat heen, daar ben ik onbedreeven;
Maar zo te spreeken van een stad die zo na by
Gelegen is aan de Eem, en uitkomt aan het Y,
Een stad daar men van hier in weinig tyds kan komen,
Dat is belachchelyk; wat hebt gy voorgenomen?

FRANÇOIS.

Ma Tante, excuses moi. Hoe is 'er in dit land
Dan ook een Amersfoort?

KONSTANTIA.

Maar, Neef, acht gy 't geen schand
Zelfs in uw vaderland zo onbekend te weezen?

FRANÇOIS.

Non, ma Couzine, non, daar wordt men om gepreezen;
Geen Cavallier zal zich zo veel verneed'ren, om
Dit land te noemen, neen, ik was veel liever stom,
Ja, *ma Couzine*, ik zou niet willen nomineeren
De stéden, schoon ze my daar wilde voor verceren
Al 't zilver, goud en geld, dat in die stéden is.
Je suis trop bon François assurement, gewis.

[*Konstantia gaat stil in huis.*]

VIERDE TOONEEL.

AAPEKOOPSTER, FRANÇOIS, KRISTINE.

AAPEKOOPSTER.

MOnsieur, ik hadje graag om 't ov'rig geld gebéden,
Voor 't Aapje.

FRAN-

FRANÇOIS.

Bon. Deez' ſpreekt nóch met civile reden.
Je hebteen piſtolét op hand ontfangen, wacht;
Pour vôs civilitez zo geef ik je'er nóch acht.
Mars.

AAPEKOOPSTER.

Gramerſys, Monſieur.

VYFDE TOONEEL.

MEINSJE, KRISTINE, FRANÇOIS.

MEINSJE.

MEvrouw, van al myn leeven
Heb ik 't zo duidelyk niet gezien as nou daer éven.

KRISTINE.

Wat hebje weêr gezien?

MEINSJE.

Wat ik gezien heb: wél,
Je looft me tóch niet as ik jou de zaak vertél,
En jaagt me 't huis uit; 'k zei dat 'k uw Nicht ſlus in de armen,
Hier naeſt had van ien Heer ezien, en zonder ſcharmen,
Zy heur liet kuſſen, men deed my het liegen, maar
Nou heb ik 't weêr ezien wel duidelyk en klaar.

FRANÇOIS.

Wat zegje?

MEINSJE.

Ja Mêvrouw, ik zelt jou uit gaen leggen.

KRISTINE.

Ik acht jou zien niet veel.

MEINSJE.

Mêvrouw, laet my iens zeggen.
Hoor dan Mêvrouw. Ik zócht in alle haeſt myn goed
By één, en dócht vaſt, zo ik nu verhuizen moet,
Dat is dat kleuters ſchuld, mit zie ik heur zelfs komen,
Zy leek verbaaſd, en heeft de ſleutel voort gen omen,

Van heure kamerdeur, zy had die in heur zak;
'k Riep Jufvrouw, maar zy wouw niet hooren, en zy ſtak
De ſleutel by 'er; wie zou denken zulke dingen,
Zy ſmyt de deur weer toe; óf 't ſlót niet óf wou ſpringen,
Of dat iets anders dat belette, 'k zie de deur
Staet an, toen dócht ik ſtrák non heeft ze wis wat veur;
Ik vólg, en zie dat zy ſluipt achter de tapyten;
Ik loop'er ſchielyk na, ik dócht, ik wil me kwyten,
Van mynen plicht, en zien... Mêvrouw ik vind den muur,
Daar door geſlagen. wel wat dunkje van die kuur?

KRISTINE.

Maar, Meinsje, is 't wel waar?

MEINSJE.

Mêvrouw kan 't zelver kyken.

KRISTINE.

Couzin wat dunkt u waar die dingen naar gelyken?

FRANÇOIS.

Ma foi ma Tante, ik weet niet wat ik dénken zal:
Een doorgebroken muur! ik loof de meid is mal.

MEINSJE.

Ja mal jy maar wat heen, wil jy het ook niet looven?
Het raakt jou meer as myn, ze is al vaſt heen eſtoven.
Dóch 't ſcheelt jou hachlyk niet, verlies je ien Nicht, jy krygt
Weêr ien Graavin in plaats.

KRISTINE.

Wel hoe Couzin gy zwygt.
Dit ſpel wordt heel verward! ik zie daar iemand komen,
Die naar den Graaf gelykt.

FRANÇOIS.

Ma Tante 't ſchynen droomen.
Oui parbleu reſtez ici pour un moment.
Ik zal met Meinsje gaan en zien van de and're kant
Si c'eſt la verité, en hoe 't daar is geſchaapen.
Jarni, 'k beklaag myn goud, de Duivel haal al de Aapen.
Ik kom zo daad'lyk weêr.

ZES-

ZESDE TOONEEL.

STOFFEL, KRISTINE, FRANÇOIS, MEINSJE.

STOFFEL.

MYn Heer, geloof me vry,
Blyf hier, 'k verzéker u de ontwarring is na by
Van uw Comedie, gy zult tyds genoeg beſchouwen,
Den doorgebroken muur.

FRANÇOIS.

Voor wien moet ik u houwen?

STOFFEL.

Voor Graaf *pour vous ſervir.*

FRANÇOIS.

Eh bien ma Tante?

KRISTINE.

Eh bien;
Couzin gy zwygt.

FRANÇOIS.

't Is waar; *Mais vous ne dites rien.*

KRISTINE.

Wat zoude ik zeggen?

FRANÇOIS.

Ah! Ah! La maudite jupe,
Ze houden my in 't ééne en 't andere huis *pour dupe.*

STOFFEL.

Gy hebt 'er wél veel meer bedroogen in Parys,
Zo wordt men tót zyn ſchaade en ſchande eens eind'lyk wys.
Maar dat 's niet al, hier zyn twee déftige Edellieden,
Waar van den één u komt zyn handſchoen aan te bieden
Om... Maar daar is den één, miſſchien dat gy hem kent.

ZEVENDE TOONEEL.

FRANÇOIS, REINHART, KRISTINE, MEINSJE, STOFFEL.

FRANÇOIS.

HOe Rein een Edelman?

REINHART.

O ja François, ik bén 't,
Van ſtam en deugd veel meer dan gy zoudt kunnen weezen.

FRANÇOIS.

Lakei!

REINHART.

Maar dat gy 't zyt bleek nimmermeer voor deezen.
En dat ik 't om uw Moei niet liet. [*wyzende op zynen dégen.*]

KRISTINE.

Laat hem begaan,
Couzin, opdat hy ons de waarheid doe verſtaan.

REINHART.

Mêvrouw, Heer Eelhart; die voor lang met hart en zinnen
Beſlooten had uw Nicht Konſtantia te minnen,
Kreeg door de meid, die haar tót uwent heeft gebragt,
De tyding dat zy wierdt met zulk een naauwe wacht
Bewaard, dat zy geen brief ontfangen koſt nóch ſchryven,
Dat zy voor altoos hier miſſchien zou moeten blyven;
Dewyl dat gy haar aan uw Neef had toegezégd.
Hy moeſt na Mech'len, om een zaak die daar in récht
Bepleit zou worden, daar hem veel was aan gelégen.
Hy vondt zich zelfs benard, zyn hart was wel geneegen,
Om zyn Konſtantia, zyn lieve minnaarés,
Te zoeken te Amſterdam; maar dan liep zyn procés

Ge-

Gevaar. Hy vraagt my raad in deeze zwaarighéden;
Ik raad hem, dat hy trék na Mech'len om veel réden,
En ik beloof hem, zélf na Amſterdam te gaan,
Al aan te wenden wat my dunkt te zyn geraân.
Hier komende, kon ik nooit eenig middel vinden,
Om met Konſtantia te ſpreeken, óf door vrinden
Een brief te geeven, dóch 'k vond haaſt bek waame ſtóf;
'k Had voor twee jaar François gezien aan't Franſe hóf,
Ik kende zyn humeur, 'k verkleê my, zoek te raaken
In zynen dienſt, het welk ik ligtelyk kon maaken,
Met hem te pryzen, en te ſpreeken naar den mond.
Ik was nóch naauw in huis, óf ik ondék terſtond
My aan Konſtantia, die my daar op verklaarde
Hoe 't ſtond, en dat gy haar voor Frans alleen bewaarde,
Zy ſtondt my toe, dat ik zoude alle liſt en vlyt
Aanwenden, opdat zy wierdt van François bevryd;
Dat ik, indien ik koſt, een eerlyk middel vinden,
Haar overleev'ren zoude aan Eelhart, óf zyn vrinden;
Zy was verzékerd, dat haar Oom en Voogd met een,
Met Eelhart's midd'len en geſlacht wél was te vreên.

FRANÇOIS.

Wat dunkt *ma Tante*?

REINHART.

Ik wiſt gelukkiglyk te ontdekken,
Den dag, dat gy al t'ſaam zoudt na uw hofſtee trekken:
'k Wiſt dat het huis hier naaſt had langen tyd te huur
Geſtaan, en met uw huis had een gemeenen muur.
Ik huur het, en ik heb, gelyk het was beſteeken,
De muur in het vertrék uws Nichts, ſtil door doen breeken,
Daar die door 't goude leer bedekt is, en deez' man
Die vol intrigues is, en zeer veel taalen kan,
Wiſt in dit huis zo wel de ról van Graaf re ſpeelen,
Dat ons voorneemen is gelukt in alle deelen,
Ook heeft zyn dóchter hier niet weinig toe gedaan.
Maar daar komt uwe Nicht met haaren Bruigom aan.

KRISTINE.

Haar Bruidegom

MEINSJE.

Mêvrouw heb ik je nou bedroogen?
Ik heb niet mis ezien, nou zie je 't met jouw oogen.

ACHTSTE, *en laatste* TOONEEL.

KONSTANTIA, EELHART, KRISTINE, FRANÇOIS, REINHART, MEINSJE, JAKOMYN, KRUYER, STOFFEL, MICHIEL, en KORNELIS, *in Lakeis kleederen.*

KONSTANTIA.

Moei 'k bid onschuldig my, 'k verzéker u de tyd
Zal toonen dat gy niet wel onderricht en zyt
Van Eelhart, en François

EELHART.

Mêvrouw, gy zult niets vinden
Dat u mishaagen zal, ik ben by al uw vrinden
In Zeeland, wel bekénd; en ik verzoek uw woord
Niet eerder voor dat gy geruft zyt zo 't behoort.

KRISTINE.

Dat is ook reed'lyk, en ik zal daar over schryven,
Om van de waarheid voor altoos geruft te blyven.

FRANÇOIS.

Ma Tante ...

KRISTINE.

Zwyg.

EELHART.

Mêvrouw, 'k bid ondertusschen, dat
Ik heb op deeze wys ...

FRANÇOIS.

Voila ma Tante.

KRISTINE.

Al wat
Hier in mag zyn misdaan, vergeef ik u van harten.

Nicht

Nicht heeft gelyk gehad, het zou my altyd smarten,
Dat zy getrouwd was aan een kwistgoed als Couzin.
'k Heb hem niet recht gekend, hy heeft my door den schyn
Bedroogen: Reinhart heeft zich als een vriend gekweeten

REINHART.

Heer Eelhart, zult gy uw belóften ook vergeeten?

EELHART.

Gy doet my ongelyk, vergeeten! hoe myn Heer,
Van wien ik zo veel gunst ontfangen, heb en eer,
'k Ben niet ondankbaar, 'k zal myn woord u aad'lyk houwen.
Myn zuster zal met u, is 't haar verkiezing, trouwen.

FRANÇOIS.

Ma Tante ...

KRISTINE.

Zwyg. Myn Heer, schoon ik nu heb verstaan
Al 't geen door uw beleid is in dit werk gedaan,
Zo wensch ik nóch dat my de waarheid was gebleeken
Van 't geen de Crediteur en de Notaris spreeken:
'k Begryp niet hoe dat paar in deezen handel komt.

REINHART.

't Zyn onze knechts, Mevrouw.

KRISTINE.

Uw knechts? ik staa verstomd.
Wat wil dat?

REINHART.

Al het geen ze uw Neef te laaten leggen,
Is waar, hy zal 'er zelf niet durven tégen zeggen,
'k Bedacht die vond om uw de zaak te doen verstaan,
En was 't in 't eerst slecht spél, 't zal haast natuurlyk gaan
Met de eerste Fransche póst zal hy de brieven krygen
Daar zy van spreeken, ik behoef het niet te zwygen:
Hy heeft het zelf gezégd.

KRISTINE.

Is 't waar *Couzin*?

FRANÇOIS.

Oui,
Ma Tante, óf ik het al wil loochenen; *je suis*
Au desespoir, indien gy my geen geld wilt geeven,

KRISTINE.

'k Hoor nu hoe die Meſſieurs in Vrankryk ſpoorloos leeven.
Maar daar bedenk ik iets, waar door gy zéker kunt
U van uw Crediteurs ontſlaan.

FRANÇOIS.

Ja, ſchoot gy munt.

KRISTINE.

Neen, na Ooſtindien, wy zullen 't zien te maaken,
Dat gy voor Affiſtent óf zo iets aan zult raaken.
Zyt gy te vreên?

FRANÇOIS.

Wel ja: maar *par néceſſité*.

KRISTINE.

Geluk, Heer Eelhart, met Konſtantia. kom treê
In huis, men moet my dien doorbrooken muur eens toonen.

MEINSJE.

Ai Juffrouw, bid Mêvrouw, dat ik mag blyven woonen.

KONSTANTIA.

Ik zal.

JAKOMYN *tegen François*.

Wel ſpreekt gy uw Graavin nu niet eens aan?
Is uw geneegenheid, myn Heer, zo haaſt vergaan;
Ik blyf uw dienaarés tót allen tyd.

FRANÇOIS.

Kanaalje!
Mais je te payerai.

JAKOMYN.

Wat koeterje, wat maalje?

FRANÇOIS *tegen den Kruyer*.

Hoe rékel, komje nou eerſt weêr?

KRUYER.

KRUYER.

Neen, 'k hebje al lang
Gewacht, myn Heer, maar ik was al te ſchrik'lyk bang
Om jou te ſteuren.

FRANÇOIS.

Jy meugt voor den duivel bruyen.

JAKOMYN.

't Is béter dat jy jou laat naa het dolhuis kruyen.

FRANÇOIS.

O varken! Vlégel breng myn equipagie weer
In huis. Moffinne pels!

JAKOMYN.

Ik lach met jou, men Heer.

FRANÇOIS.

Van elk beſpót, veracht, is 't niet om te crevecren?
Maar 'k zal my, zo ik kan, dat zweer ik, revengeeren.

STOFFEL.

Monſieur François heeft hier natuur'lyk wel verbeeld.
De dwaaze en ſlechte ról, die meenig lósból ſpeelt.

Einde van 't Vyfde en laatſte Bedryf.

COPYE van de PRIVILEGIE.

DE Staaten van Holland en Westvriesland, *Doen te weeten*, Alzo ons vertoond is by die van het *Kunstgenootschap* NIL VOLENTIBUS ARDUUM, tot Amsterdam, hoe dat zy Supplianten, op 't voorbeeld van Italiaansche, Engelsche, en Fransche Academien, voor veele Jaaren, met zorg, moeiten, en ongemeene kosten, hun Kunstgenootschap hadden opgerecht tot opbouwing en voortsetting van de Nederduitsche Taale en Dichtkonsten welke einde de Supplianten, en hun Kunstgenootschap, door ons op *den* 14, *van Maart*, 1692. was begunstigt by continuatie van hunne voorgaande Privilegie of Octroy, om geduurende den tyd *van vyftien Jaaren*, alle hunne Werken, en die derzelver Leden, als toen reeds gemaakt, gedrukt, en ingevolgt van tyd verder te maaken, te drukken, herdrukken, uit te geeven, en te verkoopen, en zulks by uitsluiting van alle anderen, onder wat pretext dat het ook zouden mogen weezen, alleen te mogen drukken, herdrukken, uitgeeven, en verkoopen *in zodaanigen formaat, en Taalen*, als het de Supplianten geraaden zouden vinden, en dat op zulke straffen, of peenen voor de Contraventeurs als breeder by 't voorgaande Octroy uitgedrukt stont. En dewyl de gemelde Onze Privilegie op den 14. *deezer Maand Maart*, stont te expireeren, en zy Supplianten gaarne in hunnen arbeid en yver zouden volharden, en groote onkosten hadden gedaan, dagelyks doen, en vervolgens doen zouden, onder andere met het uitgeeven van eene Nederduitsche Grammatica, gelyk ook met hunne werken te verrieren met titelprenten, en andere kopere kunstplaaten, en Muzykstukken, naar vereisch der zaaken: En beducht zynde, niet zonder reden, dat eenige baatsoekende Menschen, op de eene of de andere wyze, tot ontluistering hunner werken en groote schade en nadeel der Supplianten, hen daar in zouden soeken te onderkruipen, met hunne werken in 't geheel of ten deelen, met, of zonder het Muzyk, ende kunsttitels, en andere prenten na te doen maaken, drukken, verkoopen, of verruilen; vinden de Supplianten zich genoodzaakt haar wederom te keeren tot ons, verzoekende dat het onze goede gelieste mogte zyn, de Supplianten met onze privilegie als boven gemeld te begunstigen voor den tyd van *Vyftien eerst komende Jaaren*, om geduurende den zelven tyd alle de voorschreven werken, in zodanigen formaat en taale, reeds gemaakt, gedrukt, en ingevolge van tyd verder te maaken, alleen te mogen drukken, herdrukken, uit te geeven en te verkoopen, en zulks by *uitsluitinge van alle anderen*, onder wat pretext dat het ook zoude mogen weezen, en dat op zulke straffen en peene, en Confiscatien van alle zodanige nagedrukte Exemplaaren, tegens de Contraventeurs te stellen, als wy zouden achten te behooren, en vereischt te zyn, ten einde de Supplianten in toekomende mogen erlangen volstrekter effect van ons voorschreeven Octroy, als zy tot nog toe hadden genoten, ter zaake van baatzuchtige lieden, niet tegenstaande onze voorige verleende Octroyen, haar niet hadden ontzien verscheiden van 's Kunstgenootschaps werken en derzelver Leden, te hebben

doen

doen nadrukken, en de Contraventeurs daar over door de Supplianten niet gecalangeert, en in rechten betrokken waaren, om in geen zwaarder kosten te vervallen, als de boeten als toen daar op gestelt hadden kunnen goet maken. ZO IS 'T, dat wy de zaake en 't verzoek voorschreeven overgemerkt hebbende, ende genegen wezende ter beede van de Supplianten uit onze rechte wetenschap, Souveraine magt en Authoriteit dezelve Supplianten geconsenteert, geaccordeert en Geoctroyeert hebben, Consenteeren, Accordeeren, en Octroyeeren mits deezen, dat zy gedurende den tyd van *vyftien eerst, achter een volgende Jaaren*, alle de voorschreven werken by continuatie binnen den voorsz. onze Lande alleenzullen mogen drukken, uitgeeven en verkopen, verbiedende daarom alle en een iegelyken *alle de zelve werken in 't geheel of ten deelen* naar te drukken, ofte elders nagedrukt, binnen den zelven onzen Lande te brengen, uit te geven of verkoopen; op de verbeurte van alle de naargedrukte, ingebragte, ofte verkochte Exemplaaren, en een boete van drie hondert guldens daar en boven te verbeuren, te applieceren een derde part voor den Officier, die de calangie doen zal, een derde part voor den Armen der plaatse daar 't casus voorvallen zal, en 't resterende derde part voor de Supplianten; In dien verstande, dat wy de Supplianten met deezen onze Octroye alleen willende gratificeeren tot verhoedinge van haare schade, door 't nadrukken van alle de voorschreven werken, daar door in geenige deele verstaan den inhouden van dien te authorizeeren ofte te advoueren en veel min 't selve onder onze protectie en bescherminge, eenig meerder credit, aanzien, ofte reputatie te geeven, nemaar de Supplianten, in cas daar inne iets onbehoorlyks zoude influeeren, alle het zelve tot haren laste zullen gehouden wezen te verantwoorden, tot dien einde wel expresselyk begeerende, dat by aldien zy dezen onzen Octroye voor alle de voorschreven werken zullen willen stellen, daar van geen geabbrevieerde ofte gecontraheerde mentie zullen mogen maaken, nemaar gehouden weten, het selve Octroy in't geheel en zonder eenige omissie daar voor te drukken, ofte doen drukken, ende dat zy gehouden zullen zyn een Exemplaar van de voorschreven werken, gebonden ende wel geconditioneert, te brengen in de Bibliotheek van onze Universiteyt tot Leiden, en daar van behoorelyk te doen blyken; alles op peene van 't effect van dien te verliezen: Ende ten einde de Supplianten deeze onze Contente en Octroye mogen genieten, als naar behooren. Laaten wy alle en iegelyken die 't aangaan mag, dat zy de Supplianten van den inhoude van deeze laaten, en gedoogen, rustelyk, vredelyk en volkomentlyk genieten en gebruiken, Cesserende alle belet ter contrarie. Gedaan in den Hage onder onzen grooten zeegele hier aan doen hangen, op *den* 14. *Maart*, in 't Jaar onzes Heeren, en Saligmakers zeventien hondert en zeven.

A. HEINSIUS. Vt.

Ter Ordonnantie van de Staten,

SIMON VAN BEAUMONT.

1078833